Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 10 (784) ГОД XVI БЕЛАСТОК 7 САКАВІКА 1971 г. ЦАНА 60 гр.

ЖАНЧЫНЫ ПРА ЖАНЧЫН

Пару год таму назад з выпадку жаночага свята размаўлялі мы пра жанчын са старшынёй Ваяводскай рады жанчын у Беластоку Луцыяй Дэм'янюк. Хочам працягваць нашы размовы і ў гэтым годзе.

Сёння такую размову прапануем з Леакадзіяй Зіневіч, намеснікам старшыні Ваяводскай рады жанчын у Беластоку.

— Якая, на вашу думку, роля жанчыны ў сучасным свеце?

— Мне здаецца, што жанчына здабыла сабе ў нас вялікую і важную грамадскую і прафесіянальную пазіцыю. Здабыла давер як чалавек і працаўнік. А ў сям'і яе роля як маці аказалася галоўнай. Вельмі многа жанчын атрымала высокую адукацыю і адыгрывае вялікую ролю ў дзяржаўнай гаспадарцы.

— А справа з вёскай?

— На вёсцы бачу добрую рэч, калі СПР-ы стануцца поўнымі прафесіянальнымі школамі. Жанчыны на вёсцы будуць мець магчымасць здабывання кваліфікацыі. Прафесія сельскага гаспадара, які ўмее прадукаваць з зямлі — гэта высокае званне. Кожная адукацыя прыносіць жанчыне магчымасць авансу і гонар, а асабліва адукацыя, якая дае прафесіі, найбольш краіне патрэбныя, найбольш карысныя.

— Чаму мала жанчын з'яўляецца дырэктарамі і рознымі іншымі кіраўнікамі?

— Здаецца мне, цяжка было б жанчыне спалучыць працу прафесіянальную з працай у хаце, ды яшчэ кіраваць.

— Значыць, вы хочаце сказаць, што жанчыны самі не вельмі кваляцца да дырэктарскіх крэслаў?

— Думаю, што так. Хоць жыццё націскае — і на жанчыну часта прыпадаюць кіраўнічыя абавязкі. Наймацней гэта відаць у асвеце, дзе найбольш жанчын на кіраўнічых пасадах.

— Жанчыны на такіх пасадах здаюць экзамен? Мне здаецца, што так.

— Ёсць апінія пра жанчыну як працаўніка: што вельмі дакладная, пільная, абавязковая.

(Працяг на стар. 4)

У НАШЫХ ЛІЦЭЯХ. На занятках гуртка жывапісу ў беларускім ліцэі ў Бельску. *Фота Цаф — Сянько*

З НАГОДЫ МІЖНАРОДНАГА СВЯТА ЖАНЧЫН УСІМ ЖАНЧЫНАМ, А АСАБЛІВА АКТЫВІСТКАМ БГКТ, ШЛЕМ САРДЭЧНЫЯ ВІНШАВАННІ І ПАЖАДАННІ ПОСПЕХАЎ У ЖЫЦЦІ І ПРАЦЫ.

ПРЭЗІДЫУМ ГП БГКТ

БГКТ ХРОНІКА

■ 20-га лютага гайнаўскі аддзел БГКТ супольна з партыйнымі і адміністрацыйнымі ўладамі павета адзначыў 53-юю гадавіну Савецкай Арміі. Па запрашэнню аддзела на гэтыя ўрачыстасці прыехаў прадстаўнік паўночнай групы Савецкай Арміі ў Польшчы палкоўнік Афанасій Кляментавіч Калмыкаў і два прадстаўнікі Войска Польскага палкоўнікі — Ян Анацік і Тадэўш Чайкоўскі з Беластока. У Нараўцы ў сустрэчы з насельніцтвам прынялі ўдзел палкоўнікі А. Калмыкаў і Т. Чайкоўскі, працаўнік павятовага камітэта партыі Э. Лясота і сакратар праўлення аддзела В. Бура. У Навасадах з школьнай моладдзю і бацькоўскім камітэтам сустрэўся палкоўнік Я. Анацік і старшыня праўлення аддзела А. Іванюк.

У Дубінах на ўрачыстай акадэміі выступілі з прамовамі кіраўнік школы Я. Гарустовіч, палкоўнікі А. Калмыкаў і Т. Чайкоўскі, а таксама старшыня ГП БГКТ М. Хмялеўскі. Прысутнічаў на акадэміі таксама палкоўнік Я. Анацік старшыня ПРН М. Самоцік, старшыня аддзела А. Іванюк, прадстаўнік інспектарата асветы В. Базылюк і іншыя. Ва ўсіх мясцовасцях пасля ўрачыстых пасяджэнняў была багатая мастацкая частка.

■ 21-га лютага з удзелам прадстаўнікоў Савецкай Арміі адбылася акадэмія ў памяшканні Галоўнага праўлення, якую арганізаваў гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку. З дакладам выступіў член ГП В. Баршчэўскі. У мастацкай частцы выступілі акардэаністы з музычнага курсу, які існуе пры аддзеле, харавы калектыў аддзела і эстрада «Лявоніха».

■ 21-га лютага беластоцкі павятовы аддзел БГКТ у Гарадку правёў эліміацыі на беларускую песню — 71. Прыступіла да іх 26 асоб. Першае месца заняла салістка Люба Лукашэвіч, другое — Ніна Мушынская, а трэцяе — Надзя Ярмоліч.

У партыі дуэтаў найлепей спявалі Зося Пашкоўская і Ірэна Кардаш, другое месца занялі Галена Кот і Ірэна Паўлючук і трэцяе месца — Люба Лукашэвіч і Жэня Мартэнчук. З вакальных калектываў першае месца прызнана гарадоцкаму калектыву, а другое вакальнаму калектыву з Пянькоў. (мс)

XV ГОД
ДЗЕ ЖАНЧЫНЫ ПРАЦУЮЦЬ

Галена Тапалянская 15 год працуе настаўніцай. Усе 15 — у Трасцянцы. Выпускніца беларускага класа педагагічнага ліцэя ў Бельску. Завочна закончыла беларускую філалогію на Настаўніцкай студыі ў Беластоку. Родам з Нарвы. У школе ў Трасцянцы выкладае беларускую мову ў класах III—VIII.

— Вопыт у вас не малы. Што скажаце аб падручніках і праграмах па беларускай мове?

— Зацяжкія. Замнога непатрэбшчыны ў праграме па беларускай мове для пачатковай школы.

— Для прыкладу?

— Вось заданні, — як выбіраць кніжку ў бібліятэцы, як пісаць і адрасаваць лісты, як пісаць прашэнні і біяграфіі, практыкаванні ў сувязі з экскурсіяй ў тэатр. Навошта гэтыя паўтарэнні? Гэтаму ж самаму дзіця вучыцца па польскай мове. Па-беларуску мы пішам толькі ў «Зорку». Пра літаратуру зноў скажу вам. Яе вельмі мала. Я не хачу крытыкаваць наш аддзел асветы, мо гэтак усюды, але мы год таму зрабілі заказы і дагэтуль нават адказу няма. Не маем для навучання беларускай мовы аніякіх навуковых дапаможнікаў. Настаўнік гэтага прадмета пакінуты сам сабе.

— А пра падручнікі?

— На трэці і чацвёрты класы яны вельмі цяжкія. Ведаеце, занадта яны навуковыя, сухія. Дзяцей не зацікавіш такой кніжкай. Для параўнання, польская чытанка на трэці клас каляровая, многа практыкаванняў, малюнкаў, беларуская — чорная.

—А ўсё ж такі вы вучыце...

— Я выконваю сваё заданне. Маё заданне — прывіць любоў у дзяцей да беларускай мовы. Сказаць хачу, што «Ніва» дапамагае настаўніку ў гэтым. У нашай школе дзеці кожную пятніцу з нецярплівасцю чакаюць яе.

— «Ніве» таксама споўнілася 15 год. То мо вашы юбілейныя патрабаванні да яе?

— «Ніва» мяне не знервавала ніколі. Я «Ніву» ацэньваю высока. Паказвае яна наш раён. Людзі знаходзяць у ёй весткі пра свае вёскі. Больш бы пра людзей. Ёсць на вёсцы многа самаахвярных і адданых Беларускаму таварыству.

— І так вось дайшлі мы да справы найважнейшай — да таварыства. Ваша апінія пра БГКТ?

— Яно наогул за 15 год сваё заданне споўніла. Нарадзіла ў людзях агульны ўздым да грамадскай працы, да карыснай дзейнасці. Абудзіла людзей. Засцярогу адну маю да арганізацыі, што не заўсёды спраўная. Напрыклад, цяжка арганізаваць сход гуртка. Мы ў сваёй вёсцы падпісалі цяпер супольны пратакол аб супрацоўніцтве паміж гуртком БГКТ, КГВ і ЗМВ у Трасцянцы. Ужо супольна рыхтуемся да адзначэння 15-ай гадавіны існавання БГКТ у Польшчы. Вечар наш будзе з мастацкай часткай і дакладам. Даклад на тэму 15-годдзя рыхтую я.

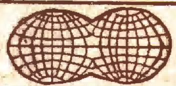
— А мастацкая частка?

— У ёй хочам паказаць старыя беларускія танцы, якія танцаваліся ў гэтай вёсцы калісьці. Іх помняць старэйшыя жанчыны: «Лявоніха», «Лысы», — я такога то і не чула ніколі, — «Каробачка»...

— Хвілінку, вашы жанчыны выцягваюць з забыцця старыя танцы. Паверце, гэта вестка, як страла!

Працяг на стар.4

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

ВЫСТУПЛЕННЕ ЛЭЙРДА

Міністр абароны ЗША М. Лэйрд зрабіў яўна неабгрунтаваную спробу абвергнуць паведамленні аб сур'ёзных няўдачах амерыкана-сайгонскіх агрэсараў у Лаосе. Выступаючы ў мінулым тыдні на прэс-канферэнцыі ў Пентагоне, Лэйрд усяляк выхваляў леташняе ўварванне амерыкана-сайгонскіх войск у Камбоджу.

«Аптымістычныя» запэўненні Лэйрда не зрабілі, аднак, уражання на мясцовых аглядальнікаў. Сцвярджаюць яны, што ўрадавая ацэнка сітуацыі ў Лаосе супярэчыць паведамленням з поля бою, якія ўказваюць на «ўпарты характар баёў і цяжкія страты» ў радах амерыкана-сайгонскіх войск. Ды і сам Лэйрд быў вымушаны прызнаць, што ў Лаосе «даводзіцца весці жорсткія баі з моцным і рашучым праціўнікам».

ВАЕННЫ БЮДЖЭТ

Англійская ваенная праграма на новы 1971/72 фінансавы год была аб'яўлена ў форме Белай кнігі ў Лондане.

Прамыя ваенныя расходы вызначаны Белай кнігай у суме 2.545 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў. Аднак фактычныя ваенныя затраты, якія часткова праводзяцца па бюджэтах іншых міністэрстваў, у новым фінансавым годзе на справе перавысяць 3 мільярды фунтаў. Павялічваючы ваенны бюджэт на 265 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў, урад плануе ў той жа час «сэканоміць» 217 мільёнаў, скараціўшы расходы на жыллёвае будаўніцтва, павысіўшы цэны школьных сняданняў, плату за рэцэпты на лякарствы і т.п. Такім чынам відавочна, што прынцып «гарматы замест масла» зноў пакладзен у аснову ваеннай праграмы Лондана.

ІТАЛЬЯНСКІЯ КІРАЎНІКІ Ў ЗША

Кіраўнік італьянскага ўрада Э. Каломба і міністр замежных спраў А. Маро адбылі паездку ў ЗША, дзе абмяркоўвалі з прэзідэнтам Ніксанам і іншымі амерыканскімі дзеячамі праблемы міжнароднай палітыкі. Італьянскі друк востра рэагаваў на публічныя заявы дзяржаўнага сакратара ЗША Роджэрса аб тым, што «Італія стаіць на перадавой лініі барацьбы супроць камунізма» і што Каломба запэўніў сваіх амерыканскіх субяседнікаў, што кіруючая ў Італіі кааліцыя не дапусціць камуністаў да ўдзелу ў кіраўніцтве дзяржаўнымі справамі. Гэтыя заявы былі тут расцэнены як доказ самага бесцырымоннага націску і недапушчальнага ўмяшання Вашынгтона ва ўнутраныя справы Італіі.

НОВЫЯ АЎТОБУСЫ

На венгерскім заводзе «Ікарус» створаны два новыя тыпы аўтобусаў. Адзін з іх «Ікарус-225» прызначан для міжнародных зносін. У другой палавіне сёлеташняга года гэты аўтобус пройдзе выпрабаванні на дарогах Венгрыі, ГДР і Савецкага Саюза.

Цяпер канструктары прадпрыемства працуюць над чатырма новымі тыпамі аўтобусаў «Ікарус». (ак)

БССР

XXVII З'ЕЗД КПБ

22—24 лютага г.г. адбыўся ў Мінску XXVII з'езд Камуністычнай партыі Беларусі. Меў ён наступны парадак дня:

1. Справаздачны даклад Цэнтральнага камітэта КП Беларусі, з якім выступіў першы сакратар ЦК КП Беларусі тав. Машэраў П. М.
2. Справаздачны даклад рэвізійнай камісіі КП Беларусі, з якім выступіў яе старшыня тав. Кананові́ч І. С.
3. Аб праекце Дырэктываў XXIV з'езда КПСС па пяцігадоваму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1971—1975 гады дакладваў Старшыня Савета Міністраў БССР тав. Кісялёў Ц. Я.
4. Выбары Цэнтральнага камітэта КП Беларусі.
5. Выбары рэвізійнай камісіі КП Беларусі.

Пасля шматгадзінных спрэчак з'езд аднагалосна прыняў асноўныя дакументы: Справаздачны даклад ЦК КПБ і даклад «Аб праекце дырэктываў XXIV з'езда КПСС па пяцігадоваму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1971—1975 гады». Гэтыя дакументы даюць усебаковую ацэнку дасягненняў партыі ў кіраванні камуністычным будаўніцтвам у рэспубліцы і вызначаюць новыя рубяжы, да якіх маюць імкнуцца працоўныя Савецкай Беларусі.

24 лютага ў тайным галасаванні дэлегаты з'езда выбралі членаў і кандыдатаў у члены Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі і рэвізійную камісію КП Беларусі.

Канчаючы працу, з'езд пад бурныя апладысменты прыняў пісьмо Цэнтральнаму Камітэту КПСС, у якім між іншым гаворыцца: «Мы, дэлегаты XXVII з'езда Камуністычнай партыі Беларусі, ад імя чатырохсоттрыццацітысячнай арміі камуністаў рэспублікі і ўсяго беларускага народа горача вітаем баявы штаб нашай слаўнай ленінскай партыі — Цэнтральны Камітэт КПСС — і выказваем пачуцці бязмежнай адданасці справе партыі, справе вялікага Леніна. (...) Мы рады далажыць (...), што працоўныя рэспублікі пад кіраўніцтвам КП Беларусі дабіліся новых буйных дасягненняў у развіцці эканомікі і культуры. На працягу восьмай пяцігодкі прамысловасць Беларусі працягвала развівацца высокімі тэмпамі, уведзены ў строй новыя заводы і камбінаты, значная работа праведзена па рэканструкцыі і мадэрнізацыі прадпрыемстваў вядучых галін...»

Таксама 24 лютага адбыўся пленум нававыбранага Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі. Ён выбраў бюро і сакратарыят ЦК КПБ. Першым сакратаром ЦК КПБ выбран тав. Машэраў П. М., другім сакратаром выбран тав. Сурганаў Ф. А., сакратарамі ЦК КПБ выбраны тт. Кузмін А. Т., Міцкевіч У. Ф., Смірноў А.А. Яны, зразумела, з'яўляюцца таксама членамі бюро ЦК КПБ. Апрача іх у складзе бюро знаходзяцца: Кісялёў Ц. Я., Кляцкоў Л. Т., Лабанок У. Е., Палякоў І. Я., Полазаў М. Н., Прытыцкі С. О.

Працоўныя БССР работу з'езда сваёй партыі прывіталі павышанымі прадукцыйнымі тэмпамі. (вр)

ПОЛЬШЧА

ПРАФСАЮЗЫ

24—25 лютага адбыўся XXI Пленум Цэнтральнай рады прафсаюзаў, прысвечаны паляпшэнню стылю і метадаў працы прафсаюзаў у святле пастаноў VIII Пленума ЦК партыі. Пленум прааналізаваў найважнейшыя элементы сацыяльнай праграмы дзяржавы, у рэалізацыі якой актыўны ўдзел будуць прымаць прафсаюзы.

З уступным дакладам на пленуме выступіў старшыня Цэнтральнай рады Уладзіслаў Кручэк. Прамоўца сцвердзіў, што крытыка з боку рабочага класа паказала, што прафсаюзы не выконвалі належна сваёй асноўнай ролі — прадстаўніка інтарэсаў і абаронцы правоў рабочага класа. За памылкі гэтыя прафсаюзы нясуць поўную адказнасць.

«Прафсаюзы на прадпрыемстве, — сказаў тав. У. Кручэк, — павінны класці галоўны націск сваёй працы на сацыяльныя ўмовы рабочых калектываў, на ўмовы працы і адпачынку, на міжлюдскія адносіны, на развіццё культуры і асветы. Зараз найбольш пільным заданнем прафсаюзаў з'яўляецца вырашэнне на прадпрыемствах — супольна з рабочым самакіраваннем і гаспадарчай адміністрацыяй — найбольш пільных спраў, прадстаўленых рабочымі калектывамі. У далейшым плане найбольш пільнымі праблемамі прафсаюзаў будзе справа месц працы, удасканальванне сістэмы заработкаў, кантроль у галіне коштаў утрымання, а таксама ў галіне цэн тавараў і паслуг».

Пасля даклада старшыні Цэнтральнай рады на пленуме разгарнулася ўсебаковая дыскусія над метадамі працы прафсаюзаў. Адной з асноўных праблем дыскусіі была правасуднасць. Пашана законаў права, як сцвярджалася на пленуме, павінна быць адной з асноўных мэт выхаваўчай прафсаюзнай дзейнасці.

Пленум ЦРЗЗ прыняў чатыры пастановы. Першая, праграмная пастанова сцвярджае, што Пленум Цэнтральнай рады поўнасцю прызнае і падтрымлівае праграму, прынятую на VIII Пленуме ЦК партыі, і што ўвесь прафсаюзны рух будзе прымаць актыўны ўдзел у яе рэалізацыі. Другая пастанова датычыць змен у стылі і метадах прафсаюзнай працы. Наступныя дзве пастановы датычаць падзелу сродкаў фонду прадпрыемства за 1970 год і справы прызначэння з інвестыцыйных сродкаў ЦРЗЗ сумы 300 мільёнаў злотых на фінансавую дапамогу прадпрыемствам, у якіх сацыяльна-бытавыя праблемы патрабуюць хуткага вырашэння.

Пленум правёў змены ў складзе кіраўніцтва прафсаюзнага руху. У Цэнтральную раду было ўведзена 10 новых асоб — рабочых, майстроў, тэхнікаў і г.д. Наменнікам старшыні Цэнтральнай рады выбраны Яўгеніюш Грахаля, а сакратаром — Мечыслаў Град. Пленум прыняў просьбу аб звальненні з пасады датагачаснага намесніка старшыні ЦРЗЗ Вацлава Туладзецкага, які перайшоў на пенсію, і сакратароў ЦРЗЗ — Веслава Коса і Віктара Абалевіча, якія перайшлі на іншую работу. (п)

ВАЯВОДСТВА

СУСТРЭЧА З МОЛАДДЗЮ

26 лютага ў «Фастах» адбылася нарада актыву рабочай моладзі Беласточчыны. Нарада была прысвечана абмену вопытам, а таксама акрэсленню месца, стылю працы і заданняў моладзі непасрэдна ў вытворчасці, абапіраючыся на пастановы VIII Пленума ЦК ПАРП і XII Пленума ГП ЗМС. З моладдзю сустрэліся I сакратар ВК партыі А. Лашэвіч і сакратар ГП ЗМС Я. Май.

Тав. А. Лашэвіч пазнаёміў прысутных з тэматыкай VIII Пленума ЦК партыі, шмат увагі ўдзяліў народнай гаспадарцы і будаўніцтву. Каб вярнуць раўнавагу нашай гаспадарцы, сцвердзіў I сакратар, неабходна як найлепш выкарыстаць існуючую прамысловую базу.

Тав. Я. Май у сваім выступленні да ЗМС-аўскай моладзі падкрэсліў, што неабходны бліжэйшы кантакт праўленняў з маладымі рабочымі непасрэдна ў вытворчасці. Галоўнае заданне цяпер — мабілізацыя моладзі да больш прадукцыйнай працы і лепшае грамадскае і палітычнае выхаванне.

ПРАЦУЮЦЬ ДАДАТКОВА

Калектывы беластоцкіх прамысловых і сельскагаспадарчых прадпрыемстваў далей бяруць на сябе вытворчыя абавязацельствы для падтрымкі палітыкі партыі і ўрада. Беручы пад увагу рэальныя магчымасці, дзякуючы лепшай працы і павышэнню прадукцыйнасці працы рабочыя імкнуцца даць дадатковую прадукцыю на патрэбы рынку і хутчэй выканаць гадавы план.

Мінулая нядзеля, як і папярэднія, была для многіх беластоцкіх рабочых днём працы. У беластоцкай гуце шкла начная змена з суботы на нядзелю пасля заканчэння змены не пайшла дадому, а разам са сваім майстрам працавала далей. Працаваў таксама калектыў слесарскай майстэрні і многія работнікі адміністрацыі, якія былі патрэбны для абслугі вытворчасці.

БОЛЬШ МЯСА І МАЛАКА

Справам развіцця жывёлагадоўлі на Беласточчыне, магчымасцям павелічэння вытворчасці малака і мяса для лепшага забеспячэння патрэб працоўных быў прысвечаны пленум ваяводскага камітэта ЗСЛь. На пленуме гаварылася аб шырокіх рэзервах нашай сельскай гаспадаркі, аб магчымасці даць больш мяса і малака, чым прадугледжваюць планы, шмат увагі было прысвечана клопатам нашых сялян і іх патрэбам.

НОВЫЯ МЕСЦЫ ПРАЦЫ

У Беластоку будзе новая фабрыка — філіял Варшаўскай тэлевізійнай фабрыкі «Тэльза». І гэта не недзе ў далёкай будучыні, а ўжо ў бліжэйшыя месяцы. Для фабрыкі прызначаны нядаўна пабудаваныя будынкі ў Старасельцах. Фабрыка будзе вырабляць дэталі для тэлевізараў. Ужо на першым этапе на фабрыцы будзе працаваць 300 чалавек. Частка іх ужо выехала ў Лодзь на здабыццё кваліфікацый. Першую прадукцыю фабрыка дасць ўжо ў чэрвені. У далейшым развіцці прадпрыемства на фабрыцы будзе працаваць 1200 рабочых у тым ліку каля 70% жанчын. (яч)

NIEDZIELA 7.III.

7.45 Program dnia. 7.50 TV Kurs Rolniczy: „Przygotowanie zwierząt do okresu pastwiskowego". 8.25 „Przypominamy, radzimy". 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 TV Klub Śmiałych. 11.10 Gra Orkiestra TV Katowice pod dyr. I. Wikarka. 11.30 „Budapeszteńska wiosna" — program TV Węgierskiej i TVP. 11.55 Dziennik. 12.10 „Maurice Ravel" („Wielcy twórcy muzyki"). 12.45 „Pan Anatol w opałach" („W starym kinie"). 13.45 „Przemiany". 14.15 „Obowiązek lekarza" — film TVP („Doktor Ewa") odc. IV. 15.00 Teatr Młodego Widza: A. Korta — „Pierścień szkutnika". 15.40 „Piórkiem i węglem". 16.05 „Piosenka dla Ciebie". 17.05 „Wielka gra". 18.00 PKF. 18.10 Niedzielny Teatr TV: „Książę Pepi". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie. Polska — NRD (III tercja). 20.45 „Dwie mamy, dwóch ojców" — film fab. jug. 22.20 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK 8.III.

15.20 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 17.50 „Oferty". 18.00 „I Ty będziesz moją panią" — film muz. TVP. 18.15 „Eureka". 18.45 „Z teki folklorystycznej Adolfa Dygacza". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Scena Prozy: „Bogumił i Barbara" wg I tomu „Noce i dnie" M. Dąbrowskiej. 21.15 Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie. Mecz Polska — Szwajcaria. 21.40 „Rozmowy o książkach". 22.30 Dziennik.

WTOREK 9.III.

8.25 „Siedem tygodni wśród lodów" — film fab. NRF („Italia nadaje SOS"). 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Tędy jechał generał...". 10.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „O miejsce wśród ludzi" (kłamstwo) Łódź. 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Język polski — Z. Skowroński „Mistrz". 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Wymiana nasion i sadzeniaków. 15.20 i 23.00 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran Młodych. 18.30 „Śpiewa Margarita Wojties" — film muz. radz. 18.45 „Express do Japonii" („Morskie spotkania"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Siedem tygodni wśród lodów" — film fab. NRF („Italia nadaje SOS"). 21.35 „Życie wśród słów" — rep. („Profile kultury"). 22.05 „Kino Filmów Animowanych". 22.40 Dziennik.

ŚRODA 10.III.

9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Żółty skarb". 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Fizyka — „Silnik i prądnica". 10.30 „Srebrna łyżka" — film TV ang. („Saga rodu Forsytów"). 12.45 „Wybieramy zawód". 15.20 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Aula". 17.00 Mecz piłki nożnej — ćwierćfinał „Pucharu Zdobywców Pucharów Górnik (Zabrze) — Manchester City. 18.50 „Srebrna łyżka" — film TV ang. („Saga rodu Forsytów"). 19.40 Dobranoc. 19.50 Dziennik. 20.40 Mecz piłki nożnej — ćwierćfinał Pucharu Europy: Atletico (Madryt) — Legia (Warszawa) (Madryt). W przerwie ok. 21.30 PKF. Po meczu ok. 22.30 Dziennik.

CZWARTEK 11.III.

8.15 Matematyka w szkole: „Elementy teorii grup" (zajęcia fakultatywne) cz. I. 9.00 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Zanim powstało państwo polskie". 10.55 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „Zwycięzca spod Chocimia i Wiednia". 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski — E. Orzeszkowa „ABC". 12.45 i 13.30 Mechanizacja rolnictwa „Mechanizacja prac przy obsłudze inwentarza" cz. I i II. 15.20 i 22.55 Politechnika TV I roku. Fizyka. „Potencjalne pole sił" cz. II. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 „Wydawnictwa proponują" 18.00 „Poligon". 18.30 TV Kurier Kielecki. 18.45 Koncert f-moll Fryderyka Chopina — grają laureaci VIII Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego w Warszawie. 19.15 „Przypominamy; radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 19.55 Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie. Mecz Polska — Norwegia. 22.15. Dziennik.

PIĄTEK 12.III.

9.00 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Silniki odrzutowe". 9.30 „Wdowa i kapitan" — film fab. węg. 11.05 „Przeoczenie" — film TVP („Doktor Ewa"). 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie plastyczne — „Grafika polska". 12.45 Dla szkół: (kl. I-III lic.) Przysposobienie obronne — „Dezaktywizacja, odkażanie i dezynfekcja". 14.50 Fizyka dla nauczycieli: „Elementy fizyki ciała stałego" cz. I. 15.20 i 22.50 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka". 17.35 „Nie tylko dla pań". 17.55 „Grają orkiestry dęte". 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 Wszechnica TV: Dr Ewa Potemkowska („Nasi uczeni"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przeoczenie" — film TVP („Doktor Ewa"). 20.40 „Kraj". 21.20 Teatr TV: M. Misiorny — „Doktor z karabinem". 22.30 Dziennik.

SOBOTA 13.III

9.10 „Morderca na zawołanie" — film. fab. NRD. 10.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) — Biologia „Pochodzenie i ewolucja człowiekowatych". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Zoologia — „Gady". 14.40 Program dnia. 14.45 TV Kurs Rolniczy: „Wiosenne zabiegi agrotechniczne". 15.20 Program tygodnia. 15.40 „Oferty". 16.00 Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie. Mecz Jugosławia — Polska. 18.20 „Tele-Echo". 19.00 „Optacy" — rep. („Spod znaku Rodła"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Runda" Scenariusz — J. Gruza i J. Fedorowicz. 21.40 Dziennik. 21.55 Wiadomości sportowe. 22.15 „Morderca na zawołanie" film fab. NRD.

PIĄTEK, 5 marca

8.05 Nowiny. 8.15 Dla dzieci. 10.15 Puszkin. 11.00 Nowiny. 14.40 Program dnia. 14.45 Panorama nowin. 14.55 Uroczysta akademia poświęcona Dniu Kobiet i koncert świąteczny. 19.00 Czas. 19.30 Bajka dla dorosłych. 20.35 Koncert piosenki radzieckiej. 21.05 Kronika spartakiady. 21.20 Nowiny.

SOBOTA, 6 marca

8.15 Zdrowie. 8.45 Przegląd międzynarodowy. 9.00 Szkatułka muzyczna. 9.20 Nasza poczta. 9.50 Młode głosy. 10.30 Ziemia i ludzie. 11.00 Film fab. 12.40 Nowiny. 12.45 Uniwersytet ludowy. 14.15 Koncert estradowy. 15.00 Spektakl TV. 16.00 Nowiny. 16.05 W świecie zwierząt. 17.00 Program międzynarodowy. 17.30 Program rozrywkowy. 18.30 Filmy animowane. 19.00 Czas. 19.30 Panorama filmowa. 21.00 Śpiewa Wiktor Wujaczycz. 21.30 Kronika spartakiady. 21.45 Nowiny.

NIEDZIELA, 7 marca

8.00 Kiosk muzyczny. 8.30 Dla uczniów. 9.30 Białe i czarne. 10.00 Soliści baletu. 10.40 Dla żołnierzy. 11.10 Plany partii. 11.25 Spektakl TV. 13.15 Dla wsi. 13.55 Transmisja sportowa. 15.45 Walka trwa. 16.00 Nowiny. 16.05 Klub filmowy. 17.00 Koncert chóru chłopięcego. 17.20 Plany partii. 17.40 Program rozrywkowy. 19.30 Czas. 19.50 W eterze „Młodość".

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 147

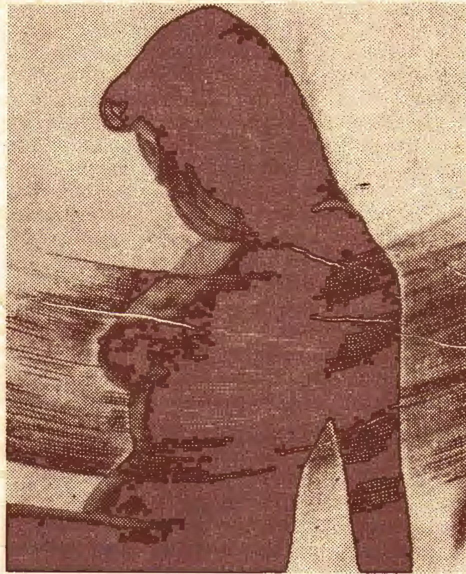
АЛЕСЬ БАРСКІ

* * *

Досыць
не цягні мелодыі
ад вібрацыі зоркі пакрышацца
і рассыплюцца у пыле касмічным
досыць
бо голас парвецца
як струна у руках Паганіні.
досыць
досыць
бо шчасце
лопне на часці.

* * *

Давай яшчэ раз затанцуем
пад скрыпкі салаўёў-паэтаў
пад зялёны раяль дубровы
давай яшчэ раз затанцуем
закружымся ў травы рынем
і дамо пачатак сыну
што у пульсах нашых б'ецца
як кроплі вады ў нетрах
як атамы ў бурным ветры
у травы рынем
і сплодзім сына.

* * *

Давай узбярэмся ў купал царкоўны
і ў сэрцы свае як у звон ударым
каб людзі пачулі у наваколлі
нашую песню «авэ каханне»
і будзем пасля цэлай святыні
ўглядацца у твары мадон і прарокаў
і будзем правіць бласлаўленні Марыі
якая сэрцам жаночым
адобрыць каханне.

* * *

Вы чалавек стары
і я вам аддаю пашану
і выслухаў я да канца
вашы закіды і папрокі
і крытыку сучаснага кахання
і мудрасць вашу памятаю
што грэх салодкім можа быць
як мёд з ліпнёвых вулляў
толькі ў тым я супроць вас
што грэх салодкім можа быць.

* * *

Я пазнаёміўся з табой
і вакол свет зрабіўся каляровы
хоць у вачах і пацямнела
убачыў многа розных цудаў
зрабіўся чысты далікатны
як з фарфару кітайскага пасуда
скажы што кроплю з мяне вып'еш
зараз пральюся я да рэшты
скажы што возьмеш адно шкельца
дык на кусочкі разаб'юся.

І. ЧЫКВІН

ВЯЗ

Вязе мой слаўны, вязе вяковы,
І ты нешчаслівы у шапцы вяковай...

Брыдзеш ты па свету кульгавым карэннем,
Як факт аўтэнтычны, канкрэтна здарэнне.

І рукі скрыпяць у суставах старэчых,
І мову птушак стаў ты калечыць.

Зусім адзінокі, як нейкі філосаф,
Ты днём раўнадушны, а ноччу галосіш.

Бо як жа, бо як жа ўтрываць, мой дружа,
Калі шчэ жывы — калі ўжо не дужы.

Не дужы паветра збіраць у карэнні,
Свядомы, што рухне — ўпадзе на калені,

Свядомы, што хутка, што заўтра, што зараз
Жыццё праміне — непаўторна і велізарна...

Мой вязе з дзяцінства, з бацькоўскага краю,
Прыеду у вёску, цябе не пазнаю.

І ты мяне не пазнаеш таксама,
Убачыш — палічыш няпраўдай ці зманам.

УЗБЯРЭЖЖА

Ясна ноч тваёй душы
У ціхай прыстані пасцелі
І цячэнне ў цішы
Па ўсяму ўзбярэжжу цела.

Снілася ты мне ў вяках,
Набліжалася спатканне.
Як жа доўга я чакаў!
Як жа на сябе мы глянем!

А цяпер чысцейшую таім
Думку аб яднанні.
З патанаючых вачэй тваіх
П'ем не намі выдуманае
каханне.

Донна Марыя, Магдалена,
Клеапатра, Беатрычэ...
Адусюль імёны клічуць,
І за іх я на каленях...

Наша ноч ужо дышыць
Светаценнем, гукаграннем —
Ясны дзень тваёй душы
У ціхім сонным калыханні.

П.С. Ці мучу — ці кахаю я каго? Жыццё, што кінула ты на вагу і важыш сёння? О, каб мог я адказаць сабе! Але адказаць ніяк я не магу...

Л. ТАНКЕВІЧ

ТЫ НЕ СТОЙ ПАД АКНОМ

Ты не стой пад акном,
Не тапчы мне мяты.
Я другога люблю,
Хоць ты нежанаты.

Я другога люблю,
Запрашу дахаты,
Ты не стой пад акном,
Не тапчы мне мяты.

Я чакаю яго,
Бо ідзе са сватам.
Ты не стой пад акном,
Не тапчы мне мяты.

Як пайду да яго,
Буду жыць багата.
Ты не стой пад акном,
Не тапчы мне мяты.

Што кахаеш мяне,
Я невінавата.
Ты не стой пад акном,
Не тапчы мне мяты.

Я чакала яго,
Аж засохла мята
Ты не стой пад акном —
Захадзі ў хату.

ЯША БУРШ

ПЫТАННЕ

Пытанне
ці на іншых
планетах
жывуць разумныя істоты
так
да сённяшняга дня
правы зямлі
непарушаныя
а тыя талеркі
няхай наглядаюць
караватасць чалавека
аднасна
прасторы

КЛОПАТЫ ДУМАК

Думкі навокал белай карткі
дзіцячым танцам
а пары
— гэты цвік тэхнічнага роду
супрацілянецца
людской адкрытасці
як бюракратычны цэнзар
на шалях што-калі
не піша
важыць словы

БЕЛАСТОЦКІ ККМП

Беластоцкі карэспандэнцыйны клуб маладых пісьменнікаў існуе ўжо 6 гадоў. За гэты час арганізаваў ён шматлікія літаратурныя семінары з удзелам такіх вядомых пісьменнікаў, як Эрнест Брыль, Яўгеніюш Кабатц, Мечыслаў Яструн, Юльян Пшыбась, Станіслаў Граховяк і інш. Арганізаваў паэтычны турнір у Супраслі і аўтарскія сустрэчы ў вясковых клубах. Выдаў ён паэтычны альманах «Кшталты мыслі» і падрыхтаваў да друку наступны альманах прозы «Агароды». Беластоцкі ККМП на сваіх семінарах многа месца прысвячае творчасці нацыянальных меншасцей, пражываючых у Польшчы. З абмяркоўкай гэтай тэмы выступаў, між іншым, на семінарах доктар Аляксандр Баршчэўскі. У апошні час адбылася дыскусія над творчасцю паэтэсы Яніны Бжастоўскай з удзелам самой пісьменніцы. Клуб арганізаваў у мінулым годзе літаратурны вечар у клубе МПіК у Беластоку, на якім акцёры Тадэвуш Запаснік і Юрка Сех дэкламавалі вершы членаў ККМП. У гэтым годзе БОККМП супольна з Літаратурным настаўніцкім клубам і рэдакцыяй «Кантрастаў» аб'явіў літаратурны конкурс «Беласточчына ў 25-годдзі Народнай Польшчы».

Я. Цялушэцкі

ЗОСЯ СТАСЬКЕВІЧ

БЯССОННІЦА

Не сплю, не сплю, не сплю...
Глыбокай, чорнай ноччу
Бубніць вада па трубах дажджавых,
Скуголіць вецер, быццам штосьці хоча
Сказаць аб нас, выключна нас дваіх,
Прыцік, пайшоў...
Вярнуўся, узрастае
І з сілай дзьме і лупіць у вакно!
З вачэй сваіх у жменю сон збіраю
І думаю... і думаю адно:
Дзе ты? І хто ты мне?
Ці можа між раўнінаў
Патокам чыстым у жыццё плывеш?
Ці можа сумнай песняй жураўлінай
Адыйдзеш і мяне не пазавеш?
Упартых думак рой адганяю,
Хачу забыць, што ты на свеце ёсць,
І раптам бачу...
Бачу гарэць як два агні,
У цемры глыбіні — вочы твае...
І ў душу заглядаюць мне глыбока,
Проста, як жаданы госць.
А ты? А ты, ці ў тую ноч таксама,
Ты думкі шлеш
За мною наўздагон?
Ці ты не спіш ўсю ноч, як я, да рана?
Ці мо трываеш прад начным экранам
І бачыш наш дзівосны сон?
Хачу сказаць табе маё жаданне:
Спусці мяне хоць раз з вачэй сваіх.
Не, не скажу... Нявіннае каханне
Зрабіла з нас нявольнікаў сваіх.

ІДЗІ

Ідзі на росстані дарог,
Вазьмі з сабою полымя кахання,
Пастаў яго на вецер без трывог —
Хай згасне, не дажыўшы да світання.

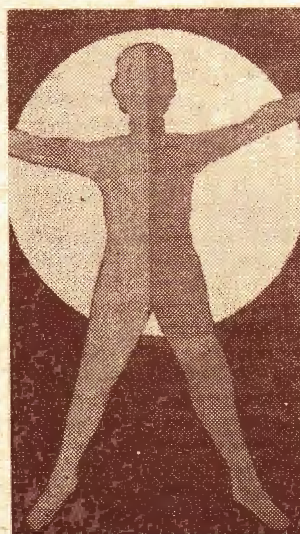
У светласці вачэй я бачу бліск агню,
Які распаліць сэрцы і сківіцы.
Не дакранайся жарам сваіх рук,
Нам нельга перайсці жыцця граніцы.

Ідзі далёка, пакуль паміж намі
Няма таго, што звыкла звацца небам.
Сваімі неспакойнымі вачамі
Мы аб сабе раскажам больш чым трэба.

Раскажам зорам, рэчкам, дрэвам, кветкам,
Птушкам, вятрам, лугам, лясам, палеткам,
А больш за ўсё — людзям на здавальненне,
Што пасвяць плёткамі нячыстае сумленне.

МАЛАДОСЦІ

Ты выйшла з светлых, ранішніх зарніц,
З блакітаў чыстых і бясхмарных небасхілаў,
Плыла патокам свежасці з крыніц
І жыццядайны мёд ў сабе насіла.
Цябе назвалі — Маладосць!
Бясцэнная ікона!
Цябе нясу ў думках прад сабой...
Ты, маладосць — жамчужына і гонар.
Шчаслівы той, хто мае воблік твой.
Ты — Маладосць!
Табе мая пашана.
Табе паклон да ног — самы глыбокі.
Я маю жаль к табе, чаму так рана
Кідаеш нас, бы здрадзіўшы пад бокам.
І што ж рабіць?
Затрымаць час? — Няўмольна...
Тады плывуць, як вадаспады — шумна,
А лёс — крумкач ласуецца табой
Свавольна і стыхійна!..
— Неразумна!

Пачатак на стар. 1

ДЗЕ ЖАНЧЫНЫ ПРАЦУЮЦЬ

— У нас у КГВ старэйшыя жанчыны, яны вельмі ахвотна бяруцца за такую мастацкую працу. КГВ у нас — базіс, бо ў ім жанчыны, якія могуць усё зрабіць. Калі возьмуцца за нешта, можна верыць, што выканаюць. Я думаю, што ў нас найлепш працуе КГВ.

— А хто будзе танцаваць трасцянскую «Лявоніху», «Лысага» і «Каробачку»?

— Самі жанчыны.

— Як завуцца?

— Кацярына Грыгарук, Кацярына Астроўка, Анна Стахіюк. Апошняя ў нас найбольшая закапёршчыца. Вельмі ахвотна выступае, спявае, танцуе.

— Як пачаўся ў вёсцы грамадскі рух?

— Я пісала ў «Ніву», што ён у нас пачаўся якраз ад жанчын. Пару год таму яны ўзяліся і зрабілі парадак на пляцы вакол клуба «Рух». Цяпер апеку перадалі гуртку ЗМВ.

— А роля гэтага клуба для вёскі?

— У нас усё адбываецца ў клубе. Калі цікавейшае мерапрыемства якое, то людзей клуб змясціць не можа. Там адбывалася наваголдняя ёлка для дзяцей. Вакальная школьная група «Бальбінкі» пад кіраўніцтвам пані Валі Карэтка спявала беларускую песню з «Нівы» на словы Зосі Стаськевіч.

— Людзі любяць працу, якую прапануе таварыства?

— Я вам скажу, у нас людзі вельмі любяць чуць беларускае слова са сцэны, а ўжо як песню пачуюць ці танец пабачаць, то апладысментам няма канца. Гэтыя формы трэба развіваць і далей. Але і іншыя таксама. Думаю так сабе — у нас у гуртку ёсць член, які належыць яшчэ да «Грамады», Аляксей Блашкевіч. Трэба будзе з ім сустрэчу зрабіць.

— Гаворым сабе пра цікавыя рэчы, а мне і пра вас асабіста трэба спытаць...

— Не маю многа часу: праца, трое дзяцей, звараць таксама трэба. Каб суткі мелі хоць 48 гадзін! Арганізавала ў школе класа-кабінет беларускай мовы, бо ў нашай школе ў мінулым годзе мы ў цэласці правялі невялікую рэформу — якраз перайшлі на класа-кабінеты.

— А ўсё ж: вы 15 год на вёсцы. Маглі б сядзець ціха, маглі б выехаць.

— Можна было б, але мы так з мужам пастанавілі, што застанемся на вёсцы. Людзі і тут патрабуюць іншых людзей і іхняй працы. Ёсць над чым працаваць, абы ахвота. Мы зрэшты самі абое з вёскі — муж з Клейнік, я з Нарвы. А да таго я вам скажу па шчырасці: я выхавалася на традыцыі ЗМП, а мы там не сядзелі на месцы. Там мы гартаваліся ў грамадскай працы. І мне цяпер цесна, як сяджу ў хаце. Я проста вымушана заняцца нечым. Люблю працаваць і хочацца мне нешта рабіць. Калі ведаеш, што выконваеш карысную працу, то чаго больш хацець.

Запісала Вера Леўчук

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ:

Муж мой тры гады таму назад пакінуў гаспадарку. Заробленыя грошы ён прапівае. Мала таго, ён пазычае грошы, а крэдытараў адсылае да мяне, гаворачы, што маёмасць, якую мы нажылі ў часе шлюбнага жыцця, з'яўляецца нашай супольнай уласнасцю. У сапраўднасці ён да паўстання гэтай маёмасці не прычыніўся, а больш растраціў, чым зарабіў. Нядаўна судовы выканаўца заняў за даўгі мужа свінню. Муж мой давядзе мяне і дзяцей да торбы. Ці ёсць на гэта якая рада?

АДКАЗ:

Паводле артыкула 32 сямейнага і апякунчага кодэкса, прадметы, набытыя ў часе шлюбнага жыцця, з'яўляюцца супольнай маёмасцю мужа і жонкі, нягледзячы на тое, чыёй працай і чым старааннем маёмасць была набыта. Крэдытары мужа, згодна з арт. 41 сямейнага і апякунчага кодэкса, могуць патрабаваць сплаты доўгу з супольнай маёмасці і не толькі з той, якая была набытая ў часе, калі муж быў яшчэ на гаспадарцы, але і той, якая паўстала пасля яго адыходу з гаспадаркі.

Маёмасная супольнасць перастае існаваць пасля разводу, прызнання недзеяздольным, або з моцы судовага рашэння. Выступленне ў суд з патрабаваннем разводу падказваць мы не можам. Пастанавіць аб гэтым вы можаце самі. Артыкул 13 цывільнага кодэкса прадбачвыць магчымасць прызнання недзеяздольным асобы, якая па повадулу п'янства ніздольна кіраваць сваімі паводзінамі. Суды да гэтай справы падыходзяць вельмі асцярожна і дарога гэта няпэўная.

Таму раім выступіць у павятовы суд з патрабаваннем адмены маёмаснай супольнасці. Гэткая адмена магчыма па важных прычынах, а за важныя прычыны судовая практыка лічыць: спыненне супольнага жыцця, адмова ад утрымання сям'і, сплачванне сваіх даўгоў з супольнай маёмасці, гуляшчы спосаб жыцця, выяўленне намеру паразітычнага карыстання з працы жонкі без асабістых старанняў.

Як бачым, усё гэта падыходзіць да вашай справы.

Прысяга ў гарцэрскім цэнтры

Першая нядзеля лютага. Ля памяшкання рыбалдаўскай пачатковай школы рух. Дзесяць гадзін раніцы. У школу ўваходзіць шторaз іншая група дзяцей і бацькоў. Гэта прыбываюць гарцэры і іх бацькі з Войшкаў, Паўлаў, Гацькоў і Рыбалаў. Праз момант 92 гарцэркі і гарцэры злажаць урачыстае гарцэрскае абяцанне.

Вялікая зала школьнага памяшкання запоўнена. Характэрна, што сярод прысутных вялікая колькасць бацькоў.

Усе гарцэры ў арганізацыйных мундзірах стаяць у страі. Камандуе ўрачыстасцю заслужаны дзеяч гарцэрства на Бельшчыне, камендант гарцэрскага цэнтра *Аляксандр Барташук*, кіраўнік пачатковай школы ў Войшках. У залу ўваходзіць калона сцяганосцаў са сцягам камэнды гуфца ЗГП у Бельску. Прысягу прымае гасцінны камэнды харугві ЗГП Крысціна Гурская, а прысутнічаюць школьны інспектар *Мар'ян Татарчук* і камендант гуфца *Ян Пяшчыньскі*.

У зале абсалютная цішыня, урачыстую хвіліну перажываюць усе прысутныя, быццам бы ўсе складалі гэтую прысягу. Камандуючы ўрачыстасцю заканчвае цырымонію, а поўнапраўныя ўжо гарцэры запрашаюць прысутных на мастацкую частку.

Мастацкая частка была спалучана з вечарынай. Арганізатары мерапрыемства хацелі даць магчымасць гарцэрам падзяліцца сваімі дасягненнямі, пазнаёміць іншых з працай гарцэрскіх дружын пры іх школах. І трэба сказаць, што гэта арганізатарам удалося. У мастацкай частцы таксама не было ні гасцей, ні гаспадароў, а проста кожная дружына выступіла з уласнай праграмай. А тэматыка мастацкай часткі, зразумела, была гарцэрская, ну і піянерская, паколькі некаторыя дружыны і гарцэры гэтага цэнтра вядуць актыўную перапіску з піянерамі.

Можа хтосьці сказаць, што такая прысяга — гэта нічога новага ў гарцэрстве. Спяшаю даказаць, што менавіта гэта новае і што арганізаванне ўрачыстай прысягі ў гарцэрскіх цэнтрах — гэта ініцыятыва бельскага гуфца ЗГП. Ініцыятыва вельмі істотная, хаця і не арыгінальная.

Вядома, што такія ўрачыстасці адбываліся ў гарадах, дзе пануюць зусім іншыя ўмовы. Даўно дзеячы гарцэрства імкнуліся арганізаваць прысягі вельмі ўрачыста таксама на вёсцы. Такія мерапрыемствы павышаюць ранг і ролю гарцэрскага цэнтра, робяць яго больш самастойным.

А. Лабановіч

Фота Паўлоўскі

Пачатак на стар. 1

Жанчыны пра жанчын

Гэтыя рысы не пакідаюць яе і на высокіх пасадах. І гэта вельмі добра.

— Можам, адным словам, смела сказаць, што жанчын у нас не дыскрымінуюць.

— Так. Можна так смела сказаць. Але трэба сказаць і тое, што часта іх недаацэньваюць. Над гэтым будзем працаваць, мяняць погляды на ролю жанчыны ў жыцці.

— Ламаць шаблоны — гэта вельмі важнае, асабліва на вёсцы, дзе часта яшчэ спатыкаецца неўласцівыя адносіны да жанчыны. А калі ўжо пра вёску — ці можам назваць жанчын на вёсцы непрацуючымі?

— Гэта няпраўда! У нас няма жанчын непрацуючых. А так званая «непрацуючая» часта мае больш працы, чым працуючая. Напэўна праца на гаспадарцы да лёгкіх не належыць, і трэба тут выразіць прызнанне працуючай вясковай жанчыне. Хачу паведаміць, што ў гэтым годзе мы як жаночая арганізацыя прапагандуем кірунак якраз на вёсцы. Даць больш апекі вясковым дзецям, асабліва летам, каб такім чынам і працуючай жанчыне на вёсцы дапамагчы. Мой погляд такі, што вёска ў нашай працы павінна быць цэнтрам увагі, бо мы ж, «зялёнае ваяводства».

— Ці гэта таксама погляд Ваяводскай рады жанчын?

— Зразумела.

— Галоўная рыса жаночага характару?

— Кажуць часта, што цікаўнасць. Добрая гэта рыса, ці не?

— А каб род людскі не быў цікаўны?

— То мы б не ішлі наперад.

Размову вяла Вера Леўчук

ПАД ЛОЗУНГАМ «ГАСПАДАР КЛУБА-71»

Галоўнае праўленне ЗМВ, ЦРС, «Самапомач Хлопска», ЗУКіП «Дом Кніжкі», «Рух» і рэдакцыя «Нова Весь» арганізавалі конкурс-плебісцыт пад лозунгам «Гаспадар клуба — 1971» з мэтай актывізавання культурнай працы ў клубах. Плебісцыт зводзіцца да выяўлення найлепшых гаспадароў клубаў. Конкурс «Гаспадар клуба — 1971» датычыць перш за ўсё парадку і эстэтыкі ў клубах, прапаганды прэсы і кніжкі, старанната вядзення хронікі, дзённікаў заняткаў дзейнічаючых пры клубах гурткоў, выкарыстоўвання сродкаў масавага перакazу ў культурна-асветнай працы ў клубах, вядзення заняткаў з вясковымі дзяцьмі і г.д.

Конкурсныя працы ў аб'ёме 3—4-ох старонак арганізатары просяць дасылаць на адрас: Рэдакцыя «Нова Весь», Варшава, вул. Вейска 17, — з надпісам «Гаспадар клуба-1971» да канца гэтага года. Пераможцаў у конкурсе-плебісцыце чакаюць высокія грашовыя ўзнагароды.

Вынікі конкурсу будуць аб'яўлены ў месяцы лютым 1972 года.

(яц)

Беларуская літаратура

Аляксандр Барычэўскі

ЛІТАРАТУРА КІЕЎСКАЙ РУСІ

ПЕРАКЛАДНАЯ ЛІТАРАТУРА. Апрача арыгінальных жанраў старарускай літаратуры, існавала ў Кіеўскай Русі перакладная пісьменнасць. Мела яна пераважна характар рэлігійны. Аднак даволі часта паяўляліся таксама творы свецкага характару. Іншаземныя творы прыходзілі ў Русь найчасцей праз Балгарыю, якая прыняла хрысціянства на сто гадоў раней, чым Кіеўская Русь. Аднак існавалі і іншыя шляхі, якімі даходзіла ў Русь замежная літаратура. Перакладной кнігай, якая паяўлялася ў Русі найраней і найчасцей, была «Біблія» (назва паходзіць ад грэчаскага слова «кніга»). Біблія як мастацкі твор злажылася на працягу многіх стагоддзяў. Зразумела, што мела яна многіх аўтараў. Па змесце «Біблія» з'яўляецца творам многатэмным. Дзеліцца яна на Стары і Новы запаветы. Галоўнымі элементамі «Старога запавету» з'яўляюцца паданні аб стварэнні зямлі і людзей, аб гібелі грэшнага чалавецтва ў час патопу, аб новым (ізноў грэшным) чалавечым родзе, які пайшоў ад Адама і Евы.

«Новы запавет» выкладае гісторыю вандровак, вучэння, смерці і ўваскрашэння Ісуса Хрыста. Расказвае аб дзейнасці апосталаў, рысуе візію канца свету, страшнага суда і другога прыйсця на зямлю Хрыста, які на гэты раз ужо канчаткова расправіцца з Антыхрыстам. Зразумела, што сёння прымаем усё гэта як геніяльную легенду. Некаторыя з эпізодаў «Бібліі» маюць характар высокамастацкага літаратурнага твора. Да такіх перш за ўсё трэба аднесці «Песню песень» — дасканалы ўзор лірыкі кахання, у якой гаворыцца аб пачуццях Саламона да каханай жанчыны — Саламіф.

«Стары запавет» быў перакладзены са старажытнаяўрэйскай на грэчаскую мову каля 200 год да нашай эры. Якраз з гэтай мовы на старaславянскую пераклалі «Біблію» Кірыл і Мефодзій на пераломе IX і X ст. З Балгарыі «Біблія» трапіла на Русь. Зразумела, што «Біблія» для тагачаснай царквы і праўных кругоў не была, так як для нас сёння, легендай. Кніга гэта трактавалася імі як праграма абавязваючай ідэалогіі, як дырэктыва ў практычнай місійнай дзейнасці. А што думаў аб «Бібліі» народ? Найчасцей нічога. Народ меў больш істотныя праблемы, чым роздумы над «Бібліяй». Жыў у бядзе, не ўмеў чытаць і толькі ў царкве слухаў розныя біблейскія гісторыі. І, вядома, больш іх баяўся, чым разумеў. Зрэшты, тагачасныя святары, так, як і сёння, клалі націск не на «Песню песень», але на страшны суд, ад якога ў сабранага ў святыні народа бегалі мурашкі па спіне.

Другім жанрам, творы якога перакладаліся ў Русі, была апакрыфічная літаратура. Аб характары літаратуры гэтага жанра мы ўжо гаварылі раней. Тут хацелася б толькі дадаць, што адным з погляду, распаўсюджаных у апокрыфах, быў тэзіс аб супольным стварэнні чалавека богам і чортам. Зразумела, што такога погляду не магла падтрымліваць афіцыйная царкоўная навука. Адсюль, між іншым, ішла яе варожасць да апокрыфаў.

Сур'ёзную пазіцыю сярод перакладной літаратуры займалі жыццёвыя творы. Звесткі аб арыгінальнай агіяграфіі нам ужо вядомы. Затрымаемся над перакладнымі. Сярод іх вялікай папулярнасцю карысталіся «Жыццё Антонія Вялікага» «Жыццё Айца Ніфонта», «Жыццё Георгія Пабеданосца». Аднак усе гэтыя творы заставаліся ў цені надзвычайнага «Жыцця Аляксея чалавека божага». Надзвычайнасць гэта праяўлялася ў спецыфічнай біяграфіі святога. Нават сёння, калі твор гэты прымаем, як легенду, не можа ён не дзейнічаць на нашa ўяўленне. Ці ж не можа ўзрушыць нават найбольш стойкага рэаліста гісторыя Аляксея — сына багатага жыхара Рыма, які, ідучы за воляй бацькоў, ажаніўся. Аднак перспектыва рэлігійнага падзвіжніцтва была мацнейшай ад перспектывы шлюбнага ложа. І таму зараз пасля шлюбу Аляксей бясследна прапаў з роднага дому, пакідаючы ў смутку бацькоў і ў роспачы маладую жонку, якая так і не дачакалася раскошаў першай ночы. Аляксей перамог целесныя спакусы. Прагнуў цярпення і знайшоў яго. Пад выглядам жабрака Аляксей, нікім непазнаны, вярнуўся ў дом бацькоў і пасяліўся ў ім. Пераносіў страшэнныя здзекі з боку слуг, але гэты дабравольны боль быў, мабыць, для святога асалодай. Аляксей у сваім няшчасці быў шчаслівы, жывучы ў бацькоў, пацііху спісваў сваё жыццё. Калі памёр, бацькі і жонка прачыталі дакумент і даведаліся, што жабрак быў іх сынам і мужам. Такім чынам, цёмнае стала ясным. Узнялося страшэнны лямант, але было ўжо позна. Аляксей адышоў ад грэшных і пасяліўся сярод святых.

На Русі кружыла многа рэдакцый «Жыцця Аляксея». Некаторыя з іх прайшлі праз народныя перапрацоўкі. У гэтых версіях выступілі моцна падкрэсленыя вобразныя і стылістычныя сістэмы. У адной з гэтых версій жонка Аляксея вядзе сябе, як звычайная вясковая баба. Лямантуе і прычытае. Гаворыць, што калі б ведала, кім ён з'яўляецца, даглядала б яго і «вошою не кармілаб».

Але гэта ўжо дэталі. Так ці інакш Аляксей мусіў быць дасканалым канспіратарам і ў гэтым сэнсе маглі б яму пазайздросціць сённяшнія тайныя агенты і разведчыкі.

На пачатку мы адзначылі, што ў старарускую эпоху перакладаліся таксама творы свецкай літаратуры. Якія? Розныя. Спачатку некалькі слоў аб творах, якія займаюць пераходную пазіцыю паміж літаратурай свецкай і рэлігійнай. Да такіх твораў належаць «Аповесць аб Варлааме і Іасафе», якая з'яўляецца хрысціянскай апрацоўкай жыццёапісання цара Іасафа, які пад уплывам пустынніка Варлаама адмовіўся ад багацця і трона ды стаў хрысціянскім падзвіжнікам.

Цалкам свецкі характар мае «Александрыя», якая была па сутнасці фантастычнай біяграфіяй Аляксандра Македонскага.

ГРАМАДА КЛЯШЧЭЛІ

Аб грамадзе Кляшчэлі, Гайнаўскага павета, расказалі нам мясцовыя дзеячы.

Яўгень Яфімюк (старшыня ГРН): — У нашай грамадзе многа будуецца, бадай як у ніякай іншай грамадзе ў павеце. Пабудавалі мы дастатковую колькасць школьных залаў, пункт аховы здароўя, некалькі гандлёвых павільёнаў, млын, пякарню, бетанярню, купальны басейн і інш. Зараз у Кляшчэлях дзейнічае грамадскі цэнтр культуры (ГОК), клубы «Руху» — у Сухавольцах і Дабраводзе. Жыхары з Сакоў і Дашаў будуюць у сябе клубысвятліцы. Многія гаспадары будуюць сельскагаспадарчыя будынкі, як хлявы, кароўнікі і гумны. ГРН прызнаў будоўнічым многа інвестыцыйных ільгот. І так, у 1969 годзе — на суму 396 тысяч злотых, а ў 1970 годзе — 228 тысяч злотых. Гаварыў я аб новым пункце аховы здароўя і хачу яшчэ дадаць, што не маем там зубнога лекара. Есць зубалячэбны кабінет і кватэра, але доктара нялёгка знайсці. Такое становішча існуе ўжо два гады.

— Іншая справа — гэта сённяшняя спецыфіка нашай грамады. Сёння называюць яе бульбяным басейнам. Некаторыя сяляне збіраюць у нас да 450 цэнтнераў бульбы з 1 гектара, а ў сярэднім усе сяляне атрымліваюць ураджаі бульбы ў 336 цэнтнераў з 1 гектара. Найбольшыя ўраджаі маюць сяляне з Жукоў.

Васіль Качко (І сакратар КГ ПАРП): — Маем мы ў сябе дадзеныя, колькі бульбы прадаюць дзяржаве некаторыя сяляне з вёскі Сухавольцы: Ян Шклярук прадаў яе 25 тон, Уладзімір Гілеўскі — 16,5 тон, Ігар Шклярук — 14 тон.

— Наша грамада, — уключаецца ізноў у размову Я. Яфімюк, — заняла І месца ў павеце па здачы збожжа дзяржаве. Прадалі мы яго 510 тон. У грамадзе павялічылася колькасць кароў і свіней. Кароў налічваецца 2500 штук, а свіней 4150 штук. У 1970 годзе валавіны і свініны сяляне прадалі 415 тон. У 1971 годзе закончыцца на тэрыторыі нашай грамады меліярацыя. У мінулым годзе пачалося ў нас комплекснае высяванне на сенажаці мінеральных угнаенняў. Намераны мы загаспадарыць супольныя пасбішчы.

Мікалай Рута (намеснік прэзаса ГС): — Сяляне нашай грамады падзараблююць на кантрактацыях насення травы, лубіну і бульбы на насенне. Усё больш хлеба купляюць у крамах, а таксама гардэроб носяць у пункт «Сучасная гаспадыня», якая перасылае яго да пральні. Штодзень жыхары грамады купляюць больш 3 тон хлеба і булак. Узрастае запатрабаванне на ўсялякага роду паслугі, як кравецкія, шавецкія, сталярскія, бетанярскія і г.д. Зараз усё больш жанчын карыстаецца паслугамі пункта «Сучасная гаспадыня»: пазычае настольную пасуду, пральні, пыласосы і г.д., аблягчаючы сабе працу. І таму цяпер жанчыны маюць час, каб схадзіць у кіно, паглядзець тэлевізійную праграму або пачытаць кніжку.

Янка Цялушэцкі

«Александрыя» належыць да воінскай літаратуры. У повесці расказваецца аб надзвычайных падзеях у жыцці Аляксандра: аб яго паходах, геразіме і подзвігах. Фантастычныя і цудадзейныя элементы выступаюць тут у вестках аб сустрэчах Аляксандра падчас паходаў з асілкамі, людзьмі без галоў, дрэвамі, якія гаварылі, і г.д.

Да воінскіх повесцей, вядомых у Кіеўскай Русі, належыць таксама повесць «Дзеянія Дзеўгенія». Гэты грэчаскі твор з Х ст. паўстаў на фундаменце візантыйскага эпасу аб барацьбе грэкаў з серацынамі.

У старарускую эпоху былі таксама вядомыя творы, якія некаторыя з гісторыкаў літаратуры называюць «прыродазнаўчымі» і «навуковымі». Да ліку такіх твораў залічаюцца, між іншым, хронікі (ад грэчаскага слова «хронас» — час). Найбольш вядомай была «Хроніка Іаана Малалы». Аўтар тлумачыў гісторыю Візантыі, абапіраючыся галоўным чынам на фантастычна-легендарныя паданні.

Другі візантыйскі гісторык Георгій Амартал таксама напісаў сваю хроніку на падставе біблійскіх матэрыялаў. І гэтая хроніка карысталася значным поспехам на Русі.

Зразумела, што прыгадалі мы тут толькі некаторыя творы, якія найчасцей з Блізкага і Далёкага Усходу траплялі на Русь у перакладах на стараславянскую мову.

Няма сумнення, што нашы старажытныя продкі з захапленнем чыталі і «Жыццё Аляксея чалавека божага» і «Александрыю» і, мабыць, не прыходзіла ім у галаву, што асновай гэтых твораў была фікцыя.

ДА 75-ГОДДЗЯ КАНДРАТА КРАПІВЫ

К. Крапіва ў сваёй бібліятэцы.

Народны пісьменнік Беларусі

5-га сакавіка 1971 года спаўняецца 75 год з дня нараджэння беларускага пісьменніка Кандрата Крапівы, сына простага селяніна Кандрата Атраховіча з вёскі Нізок на Уздзеншчыне.

Крапіва — сатырык у беларускай літаратуры займае выключнае месца. Яго сатырычныя вершы і байкі адгукаліся зазвычай на канкрэтныя падзеі свайго часу, нараджаліся з жадання пісьменніка «ўмяшацца ў жыццё і нешта ў ім направіць». Сатыра Кандрата Крапівы арыентавалася на простага чалавека, звычайнага селяніна, да якога ў першую чаргу і звярнуўся пісьменнік. Таму большасць яго сатырычных твораў даступная і ясная. А гэта, між іншым, абумовіла народную папулярнасць сатырычных вершаў і баек Кандрата Крапівы. Не выпадкова многія з паасобных слоў і сказаў гэтых вершаў і баек сталі самі прымаўкамі, пагаворкамі, шырока вядомымі на Беларусі.

Нацыянальная спецыфіка баек Крапівы трывала звязана з Беларуссю, яны маюць на сабе выразны адбітак не прыроднага і грамадска-сацыяльнага каларыту. Магчыма, галоўнае заключаецца ў тым, што «яркі самабытны талент» пісьменніка, як гаварыў старэйшы беларускі празаік Міхась Лынькоў, «увасобіў у сабе ўсе лепшыя дасягненні і традыцыі жывога творчага слова народа, яго гумару, яго здаровага смеху». Такім чынам, сам гумар Кандрата Крапівы, яго смех нацыянальна-своеасаблівы, тыпова беларускі і народны. Таму зусім зразумела тая акалічнасць, што творы сатырыка, як сведчыў у свой час беларускі паэт Пятро Глебка, ужо ў 20-тыя гады нашага стагоддзя «чыталі дарослыя і дзеці, іх завучвалі і ведалі на памяць, іх дэкламавалі на грамадскіх сходах і на сямейных вечарах».

Прыкладна з сярэдзіны 30-тых гадоў Кандрат Крапіва аддае свае сілы галоўным чынам драматургіі, у якой ён таксама дасягнуў выдатных вынікаў. Ён стаў буйнейшым майстрам беларускай нацыянальнай драматургіі, узбагаціў усесаюзную драматургію, асабліва яе сатырычны напрамак.

Як драматург Кандрат Крапіва таксама абапіраўся на беларускія нацыянальныя традыцыі, перш за ўсё на традыцыі Янкі Купалы, многае ўспрыняў з вопыту рускай і савецкай драматургічнай класікі.

Асабліва вялікі і ўстойлівы поспех прыпаў на долю такіх сцэнічных твораў Кандрата Крапівы, як гераічная народная драма «Партызаны» і бліскучая сатырычная камедыя «Хто смяецца апошнім».

«Рэзананс сатырычнага твора, пры ўсіх іншых аднолькавых умовах, залежыць ад значнасці аб'екта, на які гэты твор накіраваны. Аб'ект сатыры падобны на звон: калі па вялікаму звану ўдарыць нават маленькім малаточкам, то гук будзе

(Працяг на стар. 6)

БІБЛІЯТЭЧКА „НІВЫ" ● ЯНКА МАУР ● ПАЛЕСКІЯ РАБІНЗОНЫ ●

Адрэж па лініі, назначанай пункцірам, зрабі дзіркі ў месцы, вызначаным кружкамі і нанізвай старонкі на дроцік або шнурочак.

— Самец! — сказаў Віктар. — Самкі не маюць рагоў.

Цяпер іх ужо не палохала далейшая праца: яны мелі дасканалы нож. Мігам разабралі жывёліну і ўрачыста вярнуліся дадому з мясам і скурай.

Зажылі нашыя героі «па-людску». Нават страву маглі згатаваць у бляшанцы ад патронаў. Ажылі хлопцы, павесялелі. Прайшла ў Віктара і курыная слепата. І ўжо не абыякавымі вачыма глядзелі яны навокал і на сваю будучыню.

XX

Падрыхтоўка да сустрэчы. — З вуголлем у пушчу. — «Насарог». — Выратаванне каштоўнай жывёлы. — Запасны агонь.

Нарэшце надышоў час, калі трэба было распачынаць падрыхтоўку: надаць жыллю акурат такі выгляд, які яно мела раней, калі былі тут бандыты, агонь загасіць, а самім выбраць другое месца, дзе яны будуць сядзець і чакаць. Месца гэтае павінна быць не на віду і разам з тым такое, адкуль добра сачыць за ворагамі. Вядома, увесь гэты час раскладаць агню ім будзе нельга. Значыцца, трэба назапасіць смажанага мяса.

Па іх меркаваннях, два тыдні павінны былі скончыцца паслязаўтра, але гэта не значыла, што бандыты акурат прыйдуць у гэты дзень. Яны маглі з'явіцца і раней, а больш магчыма, што пазней. Невядома, колькі часу прыйдзецца сядзець і пільнаваць. А як быць з агнём?

— Пойдзем спачатку знойдзем сабе месца для назірання, а там пабачым, што рабіць, — пастанавілі хлопцы і пайшлі на другі востраў.

Востраў быў вялікі. Калі спыніцца каля берага, то будзеш бачыць толькі гэтую частку, а бандыты могуць перабрацца зусім у іншым месцы. Калі выбраць назіральны пункт у глыбіні вострава, дык наогул берага не будзеш бачыць.

— Нельга спадзявацца, — разважаў Мірон, — што мы акурат убачым, куды яны прыходзяць, і ўдачна, пакінуўшы іх тут. Трэба меркаваць, што мы раней убачым іх тут, будзем сачыць, як яны пойдуць назад, і выберамся ўжо следам за імі. Таму я прапаную выбраць месца бліжэй да баброва хатак, куды яны, безумоўна, павінны прыйсці.

— Я ўпэўнены, — казаў Віктар, — што яны пераходзяць у тым месцы, дзе мы заўважылі нібы кладку. Толькі мы не ведаем, як гэта яны робяць. Калі там пільнаваць, мы гэта ўбачым.

— Але яно рызыкоўна, — не згаджаўся Мірон. — А што, калі не там? Тады яны могуць прыйсці і нават пайсці, а мы нічога і ведаць не будзем. А бадзяцца па

Упарадкавалі косці. Потым прыпомнілі яшчэ, што чарапашына павінна валяцца каля будкі, як кінуў яе той бандыт.

Нарэшце ўзяліся за вогнішча.

— Здаецца, прыблізна было гэтак, — казаў Мірон, калі раскладаў галавешкі.

— А я ўсё-ткі пазнаў бы, што тут нехта гаспадарыў, — прамовіў Віктар.

— І кожны пазнаў бы, каб тады спецыяльна прыглядзеўся, — усміхнуўся Мірон. — Але дзеля гэтага трэба было ўжо тады ўсё ведаць і прадбачыць.

Цяжэй было вырашыць пытанне з агнём. Пагасіць вогнішча, безумоўна, трэба, Трымаць на сваім назіральным пункце агонь, безумоўна, нельга. Няўжо зусім адмовіцца ад яго?

— Гэта немагчыма! — ускрыкнуў Віктар. — Адмовіцца ад агню, потым і крывёю здабытага, сваімі рукамі выгадаванага, захаваўшага наша жыццё! Я нават збіраўся ўзяць яго з сабой дадому, бо ў нас зусім не такі агонь, горшы.

— Таму, што лёгка здабыты запалкамі, —дадаў Мірон.

Пасля доўгага доўгага абмеркавання вынеслі такую пастанову: знайсці такі дзікі куток, куды ніякаму бандыту не было б ахвоты соваць нос, і такі густы, каб і зблізку нельга было заўважыць у ім ні агню, ні дыму. Там і захоўваць агонь. І туды пасля дзённай варты прыходзіць спаць.

Узялі свой гаршчок, палажылі гарачага вуголля і пайшлі. Трымаліся бліжэй да возера, улічваючы, што ў гэты бок бандытам няма сэнсу ісці. Тут былі мясціны, куды і самі хлопцы ні разу не завітвалі. Калі яны зайшлі ў гушчар, Віктар узяў у руку рэвальвер і сказаў:

— У гэтых нетрах можна яшчэ напароцца на якога-небудзь насарога.

А праз хвіліну пачуўся такі тупат і грукат, нібы сапраўды імчыцца насарог. Не паспелі хлопцы апамятацца, як на іх наляцела вялікая рагатая жывёліна. Яна выгіналася, падскаквала і, здавалася, хацела растаптаць нашых герояў.

Мірон кінуўся ўбок, гаршчок вываліўся з яго рук. Віктар падняў рэвальвер, але жывёліна зачапіла яго бокам, і ён паваліўся на зямлю, стрэліўшы ў паветра. А пасля гэтага стрэлу нешта мільганула над галавой і зашуршала з другога боку. Тупат жывёліны зрабіўся раўнамерным і паступова аддаляўся. А праз хвіліну зноў усё было ціха, як і раней.

Хлопцы асцярожна паднялі галовы.

— Што ты бачыў? — запытаўся Віктар.

— Вярблюда.

— Не, без жартаў.

— Мусіць, нейкі алень ці лось, але чамусьці з гарбом.

— А ці ведаеш ты, што мы цяпер зноў заслужылі падзяку ад дзяржавы?

— Заошта?

— За тое, што выратавалі ад смерці лася.

— Якім чынам?

86.

лесе небяспечна: яны могуць раней заўважыць нас, як мы іх.

Віктару ўсё здавалася, што праход павінен быць там. Але, з другога боку, і разважанні Мірона былі слушныя. І Віктар пакуль што згадзіўся з ім.

На тым беразе, каля якога стаяла бабровая хатка, пачыналася высокая сухая града. Спачатку яна была вузкая і ішла ўздоўж бабровай ручаіны, а потым пашыралася і гублялася ў глыбіні вострава. На ёй рос прыгожы бор з рэдкімі стройнымі соснамі, а па баках ішлі зараснікі алешыны, арэшніку.

— Калі схавацца ў гэтым арэшніку, вось за той купінкай, — казаў Мірон, — дык мы будзем бачыць усю гэтую граду. Яны абавязкова павінны прайсці па ёй, калі пойдуць да свайго склада.

— Месца добрае, — сказаў Віктар. — Нам нават зручна будзе ісці па хмызняку за імі ўслед, бо па чыстым бары было б рызыкоўна.

Тут і вырашылі зрабіць назіральны пункт. Было крыху вільготна на зямлі, але хлопцы мелі дзве скуры.

— Давай зробім рэпетыцыю, — сказаў Віктар. — Я тут сяду, а ты прайдзіся па градзе і паглядзі, ці можна заўважыць.

Віктар сеў, а Мірон адышоўся крокаў на дваццаць убок. Арэхавыя сцяблы без галля дазвалялі досыць добра бачыць, што робіцца на градзе. А вось як адтуль?

— Ну, як? — нецярпліва запытаўся Віктар.

— Пачакай, — махнуў рукою Мірон і некалькі разоў прайшоўся ўзад і ўперад. Вярнуўшыся назад, ён сказаў: — Калі ведаць ці падазраваць, што там нехта ёсць, то заўважыць можна, а так, мне здаецца, не павінны звярнуць увагі, асабліва калі не рухацца.

— Ну і добра. А калі яны сунуцца, то ў нас жа ёсць чым сустрэць іх, — сказаў Віктар.

Калі скончылі з гэтай справай, пайшлі ўпарадкаваць свой лагер. Трэба было зрабіць усё так, як было раней.

— Раней тут рыба вісела, а цяпер — няма, — заўважыў Віктар.

— Гэта праўда, — задумаўся Мірон. — Дзе ж цяпер яе дастаць? Ты не памятаеш, колькі было?

— Рыбін з пяць. Але не можна быць, каб яны іх лічылі.

— Прыйдзецца тады павесіць некалькі рыбіных галоў і касцей. Можна ж падумаць, што іх птушкі падзяўбалі, жукі, чарвякі з'елі.

І яны пачалі развешваць рыбу.

— Каб хто-небудзь убачыў, што мы робім, — смяяўся Віктар, — то, напэўна, падумаў бы: здурнелі хлопцы.

А калі павесілі рыбныя рэшткі, то прыпомнілі: у будцы ж была яшчэ і палова зайца. Але ж з ім справа вырашалася прасцей: зайца лёгка мог дакончыць кожны драпежнік.

— Трэба толькі крыху касцей параскідаць навокал.

— А таксама ўбраць лішнія мядзвежыя і казуліны косці, — дадаў Мірон.

88.

— Гэта быў ніякі не горб, а рысь. Драпежніца ўскочыла ласю на карк і, напэўна, загрызла б яго, каб не мой стрэл.

— Адкуль ты ўсё ведаеш? — недаверліва спытаў Мірон.

— Хіба доўга зірнуць? Круглая кашэчая галава, кутасікі на вушах ды куртаты хвост — адразу можна пазнаць.

— Але ж, здаецца, і цябе зачапілі?

— Крыху штурханулі, але дарма: не кожнаму трапляецца так блізка пазнаёміцца з ласём.

—Вось табе і насарог! — засмяяўся Мірон.

— Толькі крыху не хапіла! — зарагатаў і Віктар. — Я цяпер ужо не здзіўлюся, калі сустрэнем і слана.

— Але наш гаршчок разляцеўся на кавалкі, — сказаў Мірон, збіраючы вугольчыкі.

— Тады спынімся тут. Калі тут жывуць такія звяры, дык, мусіць, гэта і будзе самае глухое месца.

Пад аховай шыракалапых елак расклалі яны вогнішча і доўга палілі, пакуль не набралася поўная яма жару.

— Заўтра яшчэ дадамо, а сёння пойдзем паспім апошнюю ноч у нашым родным будане.

XXI

Бясконцае чаканне. — На кухні. — Сонныя вартаўнікі.

Рашучы момант набліжаўся. Хлопцы хоць і храбрыліся, хоць і жартавалі, але кожны адчуваў, як унутры нешта дрыжыць. Ці прыйдуць яны ў гэты дзень? А можа, яны так сабе сказалі? А можа, прыйдуць праз тыдзень, праз месяц?

— Бывае ж на свеце так, што злейшых ворагаў прыходзіцца чакаць, як родных бацькоў! — злаваў Віктар.

— А можа, іх тут аж занадта набярэцца? Можа, у іх тут які бандыцкі з'езд прызначаны? — разважаў Мірон.

Як бы там ні было, а нічога не заставалася, як толькі чакаць.

На світанні пабеглі ў пушчу, падклалі ў свой запасны агонь дроў і са скурамі на плячах пайшлі на новае месца.

Ззаду застаўся асірацелы будан і халоднае вогнішча.

Забраліся ў свой арэшнік, парассцілалі скуры, натыкалі яшчэ сям-там галін, каб больш надзейна схаваць свой прытулак і пачалі чакаць.

Спачатку ў іх было адчуванне, што бандыты вось-вось павінны з'явіцца. Але міналі гадзіна за гадзінай, усё ціха і спакойна было навокал, і хлопцам пачало ўжо здавацца, што іх «збаўцы» ніколі не прыйдуць.

Каля поўдня Віктар не вытрымаў:

(Працяг са стар. 5)

Народны пісьменнік Беларусі

вялікі, а па маленькаму звану, каб нават і вялікім молатам, гуку большага не будзе,» — зазначаў пісьменнік у адным з пасляваенных сваіх артыкулаў аб шляхах развіцця нашай драматургіі. Гэтая думка ў поўнай меры адносіцца да камедыі «Хто смяецца апошнім». У асобе Гарлахвацкага з гэтага твора ўзяты пад абстрэл значны сатырычны аб'ект, вельмі небяспечны «свінтус грандыёзус», які пры спрыяльных для яго акалічнасцях становіцца надзвычай агрэсіўным, нахальным, замахваецца ў першую чаргу на чэсных людзей. Гарлахвацкія, пачуўшы сваю сілу, пускаюць у ход палітычную дэмагогію, шантаж, застрашванне, а пры выпадку могуць нацягнуць на сябе маску добрага прыяцеля, чуллівага чалавека, гэтая маска часова павінна прыкрыць іх воўчыя зубы. Выкрываючы Гарлахвацкага, паказваючы яго прыёмы і метады расправы з людзьмі, драматург закранаў некаторыя грамадскія з'явы, звязаныя з парушэннем ленінскіх норм нашага жыцця ў сярэдзіне 30-тых гадоў, асуджаныя пазней партыяй.

Вялікую ўвагу прысвячае Кандрат Крапіва грамадскай дзейнасці. Ён дэпутат Вярхоўнага Савета рэспублікі, вядомы ў Беларусі і Савецкім Саюзе змагар за мір і дружбу паміж народамі. Актыўна займаецца пісьменнік навуковай працай. Яшчэ ў даваенны час ён быў выбраны членам-карэспандэнтам АН БССР, а з 1956 года з'яўляецца віцэ-прэзідэнтам рэспубліканскай акадэміі. Кандрат Крапіва мае вучоную ступень доктара філалагічных навук, наогул узначальваў і цяпер узначальвае усю даследчую дзейнасць па мовазнаўству ў Акадэміі Навук Беларускай ССР.

Асабліва шмат часу і сіл патрабавала праца над Руска-беларускім і Беларуска-рускім слоўнікамі. Першы з іх пісьменнік рэдагаваў разам з народным паэтам Беларусі Якубам Коласам і Пятром Глебкам, а другі выйшаў пад рэдакцыяй Кандрата Крапівы.

Агульнае прызнанне творчай дзейнасці Крапівы ў розных галінах беларускай нацыянальнай культуры знайшло сваё адлюстраванне ў тым знаменным факце, што яму афіцыйна прысвоена званне народнага пісьменніка Беларусі (1956). Гэты высокі тытул Кандрат Крапіва мае права насіць з вялікім гонарам, паколькі яго творы, асабліва ў жанрах сатырычнай прозы, паэзіі і драматургіі, даўно сталі народнымі.

Дзмітры Бугаёў,
кандыдат філалагічных навук

Кандрат Крапіва з унукамі.

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ШТО-НЕБУДЗЬ З МАРСКОЙ РЫБЫ

На прадвесні — не сезон на салодкаводныя рыбы. Марскіх рыб аднак і цяпер не бракуе. І можна зрабіць з іх шмат розных, цікавых і смачных блюдаў. Напрыклад, з галібута. Мяса яго, як вядома, далікатнае, смачнае, мае ў сабе шмат тлушчу. Тлушч жа рыбы з'яўляецца вельмі лёгка страўны, а акрамя таго, спрыяе змяншэнню колькасці халестэролю ў крыві чалавека. Можна рабіць розныя патравы як з марожанага галібута, так і з капчонага.

З капчонага можна зрабіць салат. З капчонай рыбы знімаем скурку, вымаем косці. Мяса асцярожна, каб не рассыпалася, рэжам на малыя кавалачкі. Дадаем дробна нарэзаныя цыбулю, яблыка, зялёную пятрушку, спырскваем лімонным сокам, солім і пасыпаем перцам па смаку, вымешваем. Перакладаем ўсё ў салатніцу, паліваем маянезам, а ў сезоне, калі ёсць свежая гародніна, кладзем наверсе скрылёчкі памідораў.

З марожанага галібута можна зрабіць паніраваную рыбу. Перад тым, як смажыць рыбу, трэба з яе зняць скурку і выняць з яе пазваночнік, адным словам, зрабіць філе. Атрыманае філе спырскваем лімонным сокам. Так яно павінна паляжаць паўгадзіны. Далей рыбу солім, мачаем у муку, пасля ва ўзбітае яйцо і, нарэшце, — у молатыя сухары. Смажым рыбу на вельмі гарачым тлушчы. Добра было б падаць смажаны галібут са скрылёчкамі лімона, якія кожны можа выціснуць пасля на рыбу. Лімон дадае галібуту прыемнага смаку.

Таксама з марожанага галібута можна зрабіць рыбу запяканую. Паўкілаграма галібута размарожваем у вадзе, кладзем яго ў булён (можа быць з булённай косткі) і нядоўга абварваем, але так, каб рыба была амаль мяккая. Пасля гэтага адцэджваем яе, знімаем скурку, вынімаем косці, кроім на маленькія кавалачкі — кубікі.

Дзве маленькія цыбулькі дробна сячэм і падсмажваем на тлушчы, пакуль не стануць празрыстымі. Дадаем 20 дэкаў (200 г) пячарак (шампіньёнаў), нарэзаных скрылёчкамі і смажым, пакуль не выпарыцца сок. Усыпаем 2 лыжкі мукі і мяшаем 2 мінуты. Паўшклянкай смятаны, змешанай з паўшклянкай працэджанага булёну ці белага віна, заліваем усё тое, што смажылася на патэльні. Усё добра вымешваем. Дадаем соль, перац і сцёртую на тарцы мушкаталовую галку па смаку. Знімаем з агню, убіваем 2 жаўткі і дадаем некалькі кропель лімоннага соку. Змешваем з рыбай, перакладаем усё ў каструлю, пасыпаем молатымі сухарамі і галандскім (жоўтым) сырам. Ставім у духоўку і пячэм, пакуль запяканка не будзе мець залатога колеру.

Ежце рыбу, меню ваша будзе намнога багацейшае і больш разнастайнае.

Гаспадыня

НА ПРУСКАЙ ГРАНІЦЫ

Гітлераўцы заўсёды хваліліся сваім «бліцкрыгам» — гэтымі маланкавымі войнамі, у выніку якіх на працягу трох гадоў (1938—1941) акупіравалі амаль цэлую Еўропу. Гаварылі яны, што аж да 1945 года — да апошніх месяцаў другой сусветнай вайны — ніводзін іншаземны салдат не змог пераступіць дзяржаўную граніцу III Рэйха.

Ці сапраўды было яно так?

Адказ на гэтае пытанне, адказ адмоўны, прыносіць кніжка *«Напрамак — Прусія»*. Апрацавалі яе Зыгмунт Каштыла, які з'яўляецца гісторыкам ваенных дзеянняў другой сусветнай вайны, і Кшыштаф Вуйтовіч — журналіст Беластоцкага радыё, былы афіцэр, які, між іншым, таксама спецыялізуецца ў гісторыі ваенных падзей на Беласточчыне. Кніжку пад канец мінулага года выпусціла масавым тыражом выдавецтва нацыянальнай абароны ў серыі з «Тыграм».

Аўтары расказваюць пра баявыя дзеянні самастойнай аперацыйнай групіроўкі «Нараў», якая была створана для аховы прыгранічнай зоны даваеннага Беластоцкага ваяводства. Групіроўкай камандаваў генерал брыгады Чэслаў Млот-Фіялкоўскі. У яе саставе знаходзіліся Падляшская і Сувальская брыгады кавалерыі — салдаты, якіх папулярна называлі «ўланамі».

І вось настаў гэты трагічны дзень. 1 верасня 1939 года а 4 гадзіне 45 мінут раніцы гітлераўская армія без ніякага папярэджання нарушыла дзяржаўную мяжу Польшчы. На прускай граніцы, дзе польскія ўланы размясціліся сярод лясоў і вёсак, першая ваенная ноч прайшла спакойна. Самастойная аперацыйная групіроўка «Нараў» атрымала ад Вярхоўнага камандавання станоўчы загад, каб у ніякім выпадку не пераходзіць на нямецкі бок. Дык кавалерыя праводзіла толькі разведку уздоўж граніцы. Пад вёскай Мышынец узвод падпаручніка Мармана выкрыў немцаў — таксама кавалерыстаў. Польскія ўланы адразу пайшлі ў атаку. Бой працягваўся ўсяго некалькі мінут. А пасля камандзір узвода ўланаў рапартаваў: ўзялі ў палон 30 нямецкіх кавалерыстаў, аднаго афіцэра і прыблізна сорак коней. Свае страты: два салдаты лёгка параненыя. Так закончылася першая сутычка з немцамі, якія на гэтым адрэзку дзяржаўнай мяжы ўварваліся на тэрыторыю нашай айчыны. У гэты ж самы дзень «шваležэры» ротмістра Кшышкоўскага ў заўзятым баі выкінулі яшчэ гітлераўцаў з прыгранічнай вёскі Бакалажэва. І толькі тады камандаванне дазволіла на баявыя дзеянні на тэрыторыі ворага.

ТРЫБУНА чытачоў

МАЛАЧАРСКАЯ СПУЛДЗЕЛЬНЯ

У раёне грамадскай рады нарадовай у Бельску Падляшскім акруговая малачарня праводзіць сваю дзейнасць у 13-ці вёсках. Скуп малака праводзіцца ў 9-ці сталых пунктах, у тым ліку ў 5-ці тыповых і 4-ох выбудаваных грамадскім чынам. Аднаўлены і адрамантаваны пункты скупу малака ў Аўгустове, Ваньках і Катлах. У Парцаве запланавана пабудаваць у бягучым годзе. У сувязі з гэтым неабходна дапамога жыхароў вёскі.

Малачарня забяспечвае дастаўцаў малака маслянкай і сыроваткай, арганізоўвае конкурсы гігіены і паказы рацыянальнага кармлення кароў і цялят, дастаўляе кармавыя прадукты.

Недахопам у дзейнасці малачарскай спулдзельні з'яўляецца пасіўнасць камітэтаў дастаўшчыкаў малака. Яны не ўдзельнічаюць у кантролі працы тых, хто прымае малако ад сялян. А здараюцца выпадкі несумленнасці ў працаўнікоў пунктаў скупу малака. Аб усіх гэтых недахопах ішла гутарка на сесіі ГРН у Бельску Падляшскім.

У. К.

КАНЦЭРТ «ЛЯВОНІХІ»

Нядаўна ў вёсцы Карыціскі (Гайнаўскі павет) выступіла эстрадная група ГП БГКТ «Лявоніха». На канцэрце было звыш 200 асоб, жыхароў Карыціск і Старога Корніна. Найбольшай папулярнасцю на карыціскай сцэне карыстаўся Янка Крупа і яго партнёрка, а таксама Ірэна Ігановіч. Танец, гумар і сатыра ў выкананні Янкі Крупы рабілі такое ўражанне, што ніхто, ні малы, ні дарослы не мог стрымацца ад смеху. Людзі на паўтары гадзіны забыліся аб усіх сваіх клопатах. Новая праграма "Лявоніхі" і новыя артысты вельмі спадабаліся моладзі і старэйшым жыхарам Карыціск і Корніна. Канцэрт адбываўся ў мясцовай святліцы.

В. С., Карыціскі

«ДУРНАЯ НІНКА»

У Грабаўцы, што на Гайнаўшчыне, жыве Ніна Шэшка. Яна спакойная, працавітая, усё робіць, што ёй пакажуць і скажуць. Называюць яе ў вёсцы «дурная Нінка». Жыве яна пры жанатым браце, які мае ўжо сваіх дзяцей. Брат страшэнна здзекаецца над Нінкай. Не дае есці, б'е, выганяе з хаты. Ходзіць гэтая дзяўчына і жабруе, просіць у чужых людзей есці. Начуе дзе пападзе. Зусім яна не шкадліная і не гіткая. Наадварот — спакойная і прыгожая.

Аднойчы Нінцы даў нехта кусочак саланіны. Прынесла Нінка яе дамоў. Ды гэту саланіну з'еў брат. Яна запытала яго: — Грыша, навошта ты з'еў маю саланіну? Замест адказу брат стаў яе так біць, што людзі збегліся з вёскі ратаваць Нінку. Брат зусім не бярэ пад увагу, што карыстаецца супольнай бацькаўшчынай — гаспадаркай, зусім не ўсведамляе таго, што паступае не па-людску. Брат хоча пазбыцца Нінкі, хоча куды-небудзь яе аддаць, каб хтосьці ёй апекаваўся. Хацеў бы Грыша, каб дзяржава ўзяла гэты нялёгкі абавязак на сябе. Вось які гэта брат. За здзекі над сястрой перш за ўсё не шкодзіла б брата пакараць, бо ён зусім азвярэў. І дзіўна, што жыхары вёскі ў гэтай справе ні разу не звярнуліся да адпаведных улад.

П. Шукальнік, Беласток

ЗАБАВА

Арганізацыі БГКТ і ЗМВ у Дубічах Царкоўных з прэзідыумам ГРН 6 лютага ўвечары арганізавалі забаву ў зале святліцы. Была запрошана на яе моладзь з Тафілаўцаў, Тапаркоў, Руткі, Грабаўца, Ялёнкі і Чэхаў Арлянскіх.

Гулянне праходзіла весела і культурна. На акардэоне ігралі музыканты Сяргей і Васіль Кірылюкі.

М. Панфілюк, Дубічы Царкоўныя

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка!

Жыву я на вёсцы. Працую з бацькамі на гаспадарцы. Работы маю шмат, бо бацькі немаладыя. Мне 25 год. У нашай вёсцы многа моладзі, але ўсе амаль вучацца або працуюць у горадзе. На гаспадарцы толькі я і яшчэ адна дзяўчына ў нашай вёсцы. Існуе ў нас клуб, у які заходжу я толькі нядзелямі і святамі. Калі зайду ў клуб, дакучаюць мне дзяўчаты і хлопцы. Хлопцы не хочуць браць мяне танцаваць, і я сама сяджу ў куточку. Усе адварочваюцца ад мяне, нават гаварыць са мною не хочуць. Некаторыя хлопцы прытвараюцца «панамі», дык што тут гаварыць з такой вясковай дзяўчынай, як я. Пара было б ужо выйсці замуж. Быў у мяне хлапец у райках, які працуе ў горадзе. Мне ён падабаецца, яму больш 30-ці год. Хлапец добры, разумны. Але вось бяда ў тым, што мне шкада старых бацькоў пакідаць самых.

Парай, Сэрцайка, ці выходзіць замуж за Пецю, ці застацца з бацькамі.

Ліда з Бельшчыны

Ліда! Што датычыць адносін тваіх аднавяскоўцаў, дык здаецца мне, што ты трохі перавялічыла, калі не, дык трэба было б пашукаць віны і ў сябе самой. Напэўна, не таму кепска адносяцца да цябе хлопцы і дзяўчаты, што ты не адукаваная, або не працуеш у горадзе. Напэўна, тут ёсць іншыя повады. Зрэшты, мо толькі табе здаецца, што ўсе глядзяць на цябе «ваўком», бо і чаму ж мелі б усе цябе ненавідзець, за што? Таму раю табе азірнуцца на сябе, на свае паводзіны, кантакты з людзьмі. Мо гэта толькі комплексы, якіх трэба было б пазбыцца? Падумай.

Што датычыць замужжаства, дык раю табе выходзіць замуж за Пецю. Ён табе падабаецца, хлапец добры і ты ўжо ва ўзросце, у якім можна выйсці замуж. Пэўна, шкада бацькоў, але горш зробіш, калі застанешся. Праз год ці два, у выпадку, калі б ты не выйшла замуж, яны тым больш будуць перажываць з гэтай прычыны. А як відаць з лісту, нялёгка табе навязваць добрыя кантакты з людзьмі. Зрэшты, тут ты таксама павінна пагаварыць з бацькамі, якія, напэўна, будуць раіць табе выходзіць за Пецю.

Сэрцайка

У ЧЫЖЭЎСКАЙ КРАМЕ

Міколу Ахрыцюка ўсе добра ведаюць у Чыжах. Кожны жыхар гэтай вялікай вёскі заўсёды вітае яго з вясёлай усмешкай. Мікола Ахрыцюк працуе ў мясцовай краме прадаўшчыком ад 1959 года. Пакахаў ён сваю прафесію, пакахаў таксама кліентаў, жыхароў Чыжоў і навакольных вёсак. І жыхары яго палюбілі за ветлівасць і шчырасць. Коля вельмі добра ведае патрэбы сялян. У яго краме можна заўсёды купіць сельскагаспадарчыя і іншыя артыкулы. Бывалі выпадкі, што ў Гайнаўцы чаго-небудзь не хапіла, а ў чыжоўскай краме бяры колькі хочаш. У час жніва Коліна крама з'яўляецца магазінам запасных частак да сельскагаспадарчых машын. У Міколы Ахрыцюка заўсёды чысціня і парадак.

С. В., Чыжы

ДЗЕЙНАСЦЬ КАМІТЭТАЎ ФАН

На Бельшчыне ў 18 грамадскіх камітэтах Фронту адзінства народу дзейнічае 348 актывістаў, а ў 198 вясковых камітэтах ФАН 834 актывісты. Да найлепш працуючых залічаюцца ў павеце грамадскія камітэты ў Боцьках, у Орлі. У бягучай кадэнцыі рад нарадовых камітэты ФАН арганізавалі 5 сустрэч выбаршчыкаў з пасламі ў Сейм Тадэвушам Плаўскім з Беластока, Міхасём Адамцам з Сакоў, і Антонам Ляўко з Пагажалак, 9 сустрэч — з раднымі ваяводскай рады нарадовай Уладзімірам Міхалюком, Васілём Раманчуком, Рыгорам Пятроўскім і Баляславам Жукоўскім, і 95 спатканняў — з павятовымі раднымі. Пад патранатам грамадскіх камітэтаў ФАН працуе 9 грамадскіх камісій «паяднаўчых» (прымірыцельных) і 5 грамадскіх жаночых рад.

Камітэты ФАН арганізоўваюць шмат розных мерапрыемстваў. Асабліва цікавую працу правадзілі яны з нагоды 100-ай гадавіны з дня нараджэння Уладзіміра Леніна.

Нядаўна адбыўся пленум павятовага камітэта ФАН, які зрабіў ацэнку дзейнасці грамадскіх і вясковых камітэтаў. На пленуме некаторыя асобы атрымалі дзяржаўныя ўзнагароды за дасягненні ў пасадцы лесу і дэкаратыўных дрэў. Узнагародзілі наступных актывістаў ФАН: Залатымі Крыжамі Заслугі — Мікалая Кавальчука, старшыню ГРН у Пасынках, Юрку Нуджэўскага, ляснічага з Страблі, Ізыдара Мікалаеўскага з Бельска; Сярэбранымі Крыжамі Заслугі — Якіма Сідарука, дарожніка з Бельска, і Альбіна Мучынскага, ляснічага з Даманова.

Уладзімір Кучынскі, Бельск Падляшскі

УЗРАСТАЕ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЯ ПРАДУКЦЫЯ

На тэрыторыі ГРН Стары Корнін, Гайнаўскага павета, знаходзіцца 6 вёсак, 513 гаспадарак і 2154 жыхары. Адміністрацыйна ГРН займае абшар 4530 гектараў. Зямельныя ўгоддзі займаюць 2807 га, лугі і пашы — 1419 га, збожжавыя культуры — 1207 га, бульба — 493,7 га і кармавыя буракі — 64 га.

Сяляне значна больш выкарыстоўваюць мінеральных угнаенняў. У 1968 годзе на 1 гектар высявалі 64 кілаграмы НПК ў чыстым складзе, а ў 1970 годзе — 125 кілаграмаў. Сярэдні ўраджай чатырох збожжавых культур набліжаецца да 19 цэнтнераў з 1 га, а бульбы 250 цэнтнераў. У сувязі з загаспадараннем 320 га лугоў і сенажацяў павысілася колькасць буйной рагатай жывёлы да 1981 штукі.

У 1970 годзе сяляне старакорнінскай грамады прадалі дзяржаве 296 тон мяса, 255 тон збожжа і 1290524 літраў малака, што складае лік на 8,5% больш ў параўнанні з 1969 годам.

Сяляне штогод поўнасцю выконваюць свой план кантрактацыі збожжа. План гэты складае больш 390 гектараў зямельных угоддзяў.

У грамадзе дзейнічаюць 3 сельскагаспадарчыя гурткі, якія згуртоўваюць 260 членаў, 2 МБМ (Міжгуртковая машынна-трактарная база) і адна спулдзельня прадукцыйная. Машынны парк сельгасгурткоў, МБМ-аў і спулдзельні акрэсліваецца вартасцю 6.750.565 злотых. Спулдзельня прадукцыйная ў мінулым годзе загаспадарыла 61 га зямельных угоддзяў (з дзяржаўнага фонду зямлі), якога ў старакорнінскай ГРН налічваецца 239 га.

Гаспадары нашай грамады да 1975 года пастанавілі павысіць ураджай чатырох асноўных культур да 21 цэнтнера з гектара, павялічыць колькасць мінеральных угнаенняў да 200 кілаграмаў НПК у чыстым складзе на 1 гектар і колькасць пагалоўя буйной рагатай жывёлы, да 51 штукі, а свіней да 79 штук на 100 гектараў зямельных угоддзяў.

Васіль Сегень, Стары Корнін

Першымі салдатамі, якія перайшлі прускую граніцу, былі ўланы пад камандаваннем Яна Марцiняка. Атрымалі яны загад правесці глыбокую разведку, каб выявіць размеркаванне і сілу войск ворага. Прабраліся аж пад Голдап — звыш 30 кіламетраў у глыбіню варожай тэрыторыі — і без ніякіх уласных страт вярнуліся назад. А пасля ў «госці» да «фрыцаў» пайшлі іншыя атрады беластоцкіх уланаў. Пад мазурскай вёскай Вялікія Бярозкі — ужо на прускім баку — немцы захацелі сцягнуць польскіх салдат у пастку. Завязаўся бой. Сярод уланаў быў кулямётчык Пётр Мартынюк з Гайнаўшчыны. Некалькі месяцаў таму назад за выдатныя вынікі ў вучэбнай стральбе сам камандзір палка загадаў адпусціць яго на 5 дзён у водпуск. Цяпер аднак гэта ўжо не вучэбная стральба. На ўскраіне лесу, зашыўшыся ў шчаціну густога верасу, Пётр Мартынюк уважна разглядае варожую лінію, адкуль безупынку сякуць з кулямётаў. Шквальны агонь прыціснуў уланаў да зямлі. Мартынюк спакойна наводзіць свой кулямёт, а пасля бесперапынку — цэлым зарадам. Немцы ціхнуць. Камандзір падрывае ўланаў у атаку. Яны даганяюць немцаў. Бяруць іх на штыкі. Нямецкія салдаты баяцца гэтага, уцякаюць. Не ўсім удаецца. 12 варожых салдат і 1 паручнік падымаюць рукі ўверх, здаюцца ў палон.

Палкі Падляшскай брыгады кавалерыі цэлы дзень 4 верасня грамілі гітлераўцаў на яго тэрыторыі. Іншыя групіроўкі польскага войска пасля двухгадзіннага бою авалодалі мястэчкам Просткі. Ізноў поўны поспех. Загінула звыш 20 гітлераўскіх салдат. З польскага боку было толькі двое параненых. Гэтыя поспехі польскіх уланаў падбадзёрваюць камандаванне, і генерал Млот-Фіялкоўскі атрымоўвае дазвол, каб ударыць на Усходнюю Прусію ўсімі сіламі Падляшскай брыгады кавалерыі. Завязваюцца баі. Гітлераўцы маюць выразную перавагу ў бронетанкавай зброі, у артылерыі і выключную перавагу ў авіяцыі. Уланы аднак не адступаюць, хаця тут ужо пачынаюць гінуць людзі. Асабліва заўзяты бой ідзе пад вёскай Кавалева. Гэтак канчаецца ўжо 4-ты дзень вайны. Генерал Млот-Фіялкоўскі рыхтуе ўдар на горад Алецка. І тады прыходзіць загад: адступіць! Гэта неабходна, каб не папасці ў акружэнне, бо на іншых адрэзках франтавых дзеянняў гітлераўцы ўварваліся глыбока ў тэрыторыю Польшчы.

На працягу гэтых пяці дзён вайны беластоцкія ўланы аж сем раз праводзілі баявую разведку на тэрыторыі Прусіі і адзін раз змагаліся там цэлы дзень. Іх баявы шлях закончыўся памятным боем пад Коцкам — 5 кастрычніка 1939 года. Быў гэта апошні бой у польска-нямецкай вайне.

Гэтых фактаў, як бы хто не стараўся, з гісторыі выкінуць не можна.

В. Рудчык

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

КЛЯШЧЭЛІ

„Grymasy" (węgierski), 9—10. „Gdy miłość przemija" (jugosł.), 11—12. „I znów z tobą" (węgierski), 13—14.

НАРАЎКА

„Powrót rewolwerowca" (USA), „Zbyszek" (polski), 10—14.

НАРВА

„Szlacheckie gniazdo" (radz.), „Polowanie na muchy" (polski), 10—14.

ЧЫЖЫ

„Gra" (polski), „Zabawa w masakrę" (franc.), 10—14.

ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ

„Ostatni watażka" (bułg.), „Profesor zbrodni" (węgierski), 10—14.

АРЭШКАВА

„Dzień oczyszczenia" (polski), „Królewski błąd" (czeski), 10—14.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

БОЦЬКІ

„Nie drażnić cioci Leontyny" (franc.), „Ostatni świadek" (polski), 10—14.

ОРЛЯ

„Hugo i Józefina" (szwedzki), „Raj na ziemi" (polski), 10—14.

РАЙСК

„Nie ma powrotu Johny" (polski), „Operacja Belgrad" (jugosł.), 10—14.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

МІХАЛОВА

„Miłosne kłopoty" (radz.), 9—10. „Wyzwanie dla Robin Hooda" (ang.) 11—12. „Jarzębina czerwona" (polski), 13—14.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

КРЫНКІ

„Kopciuszek w potrzasku" (franc.), 9—10. „Największe widowisko świata" (USA), 11—12. „Labirynt miłości" (radz.), 13—14.

ЯНАЎ

„Dziura w niebie" (polski), 10—14.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

НУРЭЦ

„Dialog" (węgierski), 9—10. „Niezawodni przyjaciele" (rumuński), 11—12. „Jarzębina czerwona" (polski), 13—14.

МЕЛЬНІК

„Mam 20 lat" (radz.), 9—10. „Skowronek" (węgierski), 11—12. „Gang Olsena" (duński), 13—14.

МІЛЕЙЧЫЦЫ

„Labirynt miłości" (radz.), 9—10. „Oddział Turbaczowa" (radz.), 11—12. „Na los szczęścia Baltazarze "(franc.), 13—14.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

СУХАВОЛЯ

„Twarz anioła" (polski), „Co wieczór o 11-ej" (radz.), 10—14.

НОВЫ ДВОР

„Album polski" (polski), „Czekam w Monte Carlo" (polski), 10—14.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7000 E-3

Падрыхтоўка да сезона.

РАЙСКАЕ

Што яно-гэта — не ведаю сам:
Нейкая выдумка, казка...
Жыў-быў на свеце хлапчына Адам,
Жыў без жаночае ласкі.

Петраў, як кажуць, бабыль бабылём,
Сохнуў з нудоты і суму,
Сяк-так за працай трываў яшчэ днём,
Ноччу ж не спаў, а ўсё думаў...

Дума няўтольная так дапякла,
Хоць выракайся ты раю.
Ледзь прачакаў бедалага святла,
Да бога прымчаўся, пытае:

«Колькі ж мітрэнгу ты будзеш цягнуць,
Хопіць ужо цяганіны,
Выраж урэшце маю рабрыну,
Толькі ствары мне жанчыну,

Толькі пакутаю больш не карай».
І паваліўся пад дрэвам...
Гляну назаўтра — заходзіць у рай,
І пасміхаецца Ева.

Кінуўся к дзеўцы... А чым частаваць?
Яблычкам, хіба, чырвоным?
Толькі тых яблык Адаму ірваць
Нельга было па закону.

І захадзіла бунтарства ў крыві,
Моцна ўзяло за жывое...
А тут і змей спакушае: «Ірві!
Ну...»
І хлапчына не ўстояў.

Не для сябе ж, а для Евы сарваў...
Бог жа... убачыўшы, у гневе
З раю чамусьці навек прагнаў
Толькі Адама і Еву.

Так у раі і застаўся той змей
Без пакарання зямнога.
Вось паспрабуй ты цяпер зразумей,
Чым там кіруюцца богі?...

Алесь Бачыла

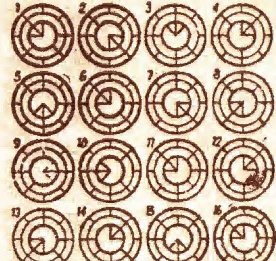
НІЎКА

Ножкі...

Талаваломка

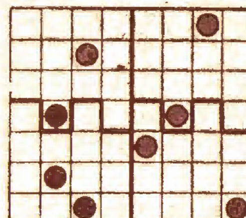

Сярод шаснаццаці фігур ёсць такія, што паўтараюцца некалькі разоў. Некаторыя з паўтараючыхся фігур паказаны ў розных становішчах.

Трэба акрэсліць групы, у якіх згуртаваны аднолькавыя фігуры.

* * *

Адказ на папярэдняе заданне:

З ТУРЭЦКАГА

Жабрак сядзіць на тратуары і плача. Ідзе чалавек і пытае ў яго:

— Чаго ты плачаш?

— Плачу па сваёй жонцы. Каб яна была жывая, я не апынуўся б у такім становішчы.

— А што, ваша жонка была багатая?

— Ды не, але яна замест мяне хадзіла праціць.

НА ВЯСЕЛЛІ

На вяселлі адна з жанчын гаворыць суседцы:

— Усё-такі ў маладой вельмі змучаны выгляд...

— Яшчэ б! Дык яна змагалася за гэта месца год дзесяць...

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Выконваем просьбу Валі С. і яе сябровак з Бельскага павета:

ПЕСНЯ МАШИ

Слова: Г. Поженяна
Музыка: А. Эшпая

Ночь была с ливнями
И трава в росе.
Про меня «Счастливая»
Говорили все.

И сама я верила
Сердцу вопреки:
Мы с тобой два берега
У одной реки.

Утки все парами,
Как с волной волна,
Все подруги с парнями,
Только я одна.

Все ждала и верила
Сердцу вопреки:
Мы с тобой два берега
У одной реки.

Ночь была. Был рассвет,
Словно тень крыла.
У меня другого нет,
Я тебя ждала.

Все ждала и верила
Сердцу вопреки:
Мы с тобой два берега
У одной реки.

Жаночы каляндар «Мара».

З ФРАНЦУЗСКАГА

— Паслухай, якая хвалюючая любоўная гісторыя, — казала пані Дзюран свайму мужу, чытаючы газету: — «Саракагадовы мужчына, не вельмі адукаваны, узяў сабе інтэлігентную жонку. Праз два гады пад яе ўплывам ён стаў славутым вучоным...».

— Гэта яшчэ нічога, — адказаў муж. — А вось я ведаю аднаго разумнага і добрага чалавека, які жаніўся на сапраўднай ідыётцы і праз два дні ператварыўся ў поўнага дурня.

З АНГЛІЙСКАГА

У бюро знаёмстваў заходзіць жанчына. Шэф вымае альбом са здымкамі, выбірае адзін і паказвае кліентцы:

— Вось гэты мужчына будзе для вас самым добрым мужам.

— Дзякуй, але на гэта ў мяне ёсць свая думка: гэта якраз той мужчына, якога вы мне паралі пяць гадоў назад...

* * *

— Я вельмі нешчаслівы — жонка ў мяне маладая, але вельмі часта хварэе.

— Шчаслівчык! Мая вельмі старая, але яшчэ не ведае, што такое хвароба.

ЦУДАДЗЕЙНАЕ ЛЯКАРСТВА

Адна жанчына расказвае знаёмай:

— Я дастала цудадзейнае лякарства.

— Ад чаго?

— Не ведаю. Але вельмі памагае.

— Як ты думаеш, мама любіць курыныя катлеты?

8 САКАВІКА

У Міжнародны жаночы дзень пані Кавальская прыйшла ва ўстанову, дзе ўжо доўгі час не могуць разгледзець яе просьбу.

— Спадзяюся, што сёння вы мне не скажаце: «Прыходзьце заўтра», — шматзначна гаворыць яна.

— Пэўна ж, у дзень 8-га сакавіка было б проста неразумна адмовіць вам у вашай просьбе. Таму, калі вам не цяжка, прыдзіце заўтра.

ЗРАЗУМЕЛІ АДЗІН АДНАГО

— Прашу цябе, каханая, выходзь за мяне замуж, мы ж так падыходзім адзін аднаму...

— Ты ў гэтым упэўнены?

— Безумоўна! У мяне такі ж характар, як і ў цябе.

— О, тады нізавошта на свеце!

З ІТАЛЬЯНСКАГА

Адна маладая жанчына ездзіла ў вясельнае падарожжа. Калі яна вярнулася, сяброўка спыталася ў яе, дзе яны ездзілі.

— Не ведаю, — адказала маладая жонка. — Муж сам купляў білеты.

* * *

Дачка скардзіцца сваёй маці:

— Ведаеш, мой муж вельмі часта мяне крыўдзіць.

— Як? — пытаецца маці.

— Ён кажа, што я ва ўсім падобна на цябе.

ЭМАНСІПАЦЫЯ

Неяк я ажаніўся. Мы былі цудоўнай парай і важылі абодва 130 кілаграмаў. Яна — 50, я — 80.

Аднойчы мы позна вярталіся дадому.

— Ах, любы, я прытамілася, — сказала яна.

Я тут жа падхапіў яе на рукі і ўзляцеў на наш пяты паверх.

Прайшоў год.

Мы па-ранейшаму былі цудоўнай парай і па-ранейшаму важылі 130 кілаграмаў. Яна — 60, я — 70.

Аднойчы вярталіся мы дадому.

— Ах, любы, я прытамілася, — сказала яна.

Я ўзяў яе на рукі — і пайшоў з ёй на пяты паверх. Прайшоў яшчэ год.

Мы, як і раней, важылі 130 кілаграмаў. Яна — 70, я — 60.

Аднойчы мы вярталіся дадому.

— Ах, любы, я прытамілася, — сказала яна.

Я ўздыхнуў, падняў яе і за паўгадзіны неяк дабраўся да другога паверха. Там я папрасіў яе злезці.

І яшчэ прайшоў год.

Мы ўсё яшчэ важылі 130 кілаграмаў. Яна — 80, я — 50. Аднойчы мы вярталіся дадому.

— Ах, любая, як я прытаміўся, — чамусьці сказаў я.

І раптам... І раптам яна падняла мяне на рукі. І да самага пятага паверха я ўсхвалявана думаў аб тым, як добра, што мы, мужчыны, эмансіпіравалі жанчын.

Аляксандр Аляксейчык

З НЯМЕЦКАГА

Ліза Мейтнер — першая ў Германіі жанчына-фізік змагла атрымаць вучоную ступень у пачатку 20-х гадоў. Назва яе дысертацыі «Праблемы касмічнай фізікі» нейкаму журналісту здалася неймавернай і ў газеце было надрукавана: «Праблемы касметычнай фізікі».

З АМЕРЫКАНСКАГА

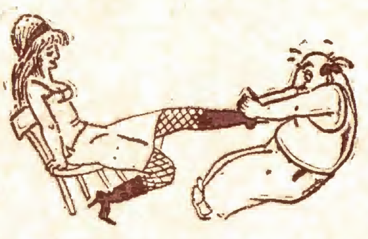
Найлепшы адказ у анкеце, праведзенай амерыканскай газетай на тэму «Жанчына і газеты»:

«Газетай, парэзанай на кавалкі, не цікавіцца ніводная жанчына, але жанчынай, парэзанай на кавалкі, цікавяцца ўсе газеты».

НАВОШТА

— Мама, а навошта табе тата сёння падарыў кветкі? Каб ты яго слухалася?

Жанчына раней і цяпер.

Курёзы

НА ЎСЁ ЁСЦЬ СПОСАБ

Гэта было даўно... У тыя часы, калі Сесіль Сарэль іграла ў «Камедзі Францэз» і карысталася вялікім поспехам у ролі Салімены.

Як вядома, артысты «Камедзі Францэз» атрымлівалі невялікія аклады. Свае матэрыяльныя справы яны папраўлялі гастролямі за мяжой.

Гастралявала прынамсі два разы ў год і Сесіль Сарэль, прычым яна, як правіла, самавольна зацягвала свой водпуск.

Затрымаўшыся ў заграпічных гастролях, яна аднойчы, просячы прабачэння, прыслала дырэктару тэатра наступную тэлеграму: «Вымушана прадоўжыць тут свае гастролі. Цудоўны прыём. Трыумф нацыянальнай прапаганды. Няхай жыве Францыя!»

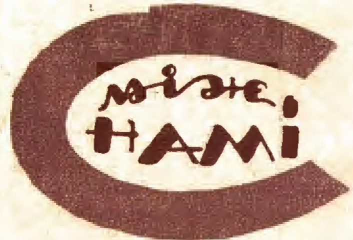
Дырэктар тэатра Эміль Фабр неадкладна адказаў такой тэлеграмай:

«У захапленні ад вашага поспеху. Віншую. Калі не вернецеся паслязаўтра, буду вымушан накласці штраф пяцьсот франкаў за кожны дзень спазнення. Няхай жыве Рэспубліка!»

Паслязаўтра актрыса была ў Парыжы.

НЕЗВЫЧАЙНАЯ СПАДЧЫНА

Ва ўзросце 85 гадоў у Нью-Йорку памерла Валеры Коўэн, пакінуўшы ў спадчыну свайму ўрачу, які на працягу 50 гадоў добрасумленна лячыў яе ад самых розных захворванняў, вялікі чамадан. Згараючы ад нецярпення, адданы лекар адкрыў чамадан і ўбачыў... на жаль, усё, што знаходзілася ў чамадане, складалі рэцэпты, якія ён акуратна выпісваў місіс Коўэн на працягу паўстагоддзя і якія яна ні разу так і не выкарыстала.

Дрэнная жонка падобна на нейраджай шэсцьдзесят год запар.